

Müzik hayat kurtarır mı?

“Yoksulluk, yalnızca yiyecek ve barınak eksikliği değildir; ‘Hiç kimse’ olma duygusudur, kimlik eksikliğidir.”

José Antonio Abreu /
El Sistema’nın kurucusu

“Şimdi size her çocuk gibi sıradan, her çocuk gibi özel bir çocuğun öyküsünü anlatacağım.” Angeliki Darlasi’nin yazdığı *Hayta* bu sözlerle başlıyor. Dünyanın her yerinde rastlanabilecek bir gecekondu mahallesindeki, adını bile yitirmiş *yoksul* bir çocuğun öyküsünü okuyacağız. Onun sürekli iş arayan, iş bulunca da durmadan çalıştığı için hiç evde olmayan bir babası ve balmumu bebeklere benzeyen, o bebekler gibi neredeyse hiç konuşmayan bir annesi var. Paçaları kısa bir pantolonu, üzerine dar gelen bir kazak ve bol gelen gri paltosu bir de... Bu şekilde büyüyor. Biraz şarkı, az biraz yemek, çok az sohbet ve yok denecek kadar az sevgi ve şefkat ile...

Annesi paltonun üzerine tam oturduğu gün buradan gitme ve “birisi” olma vaktinin gelmiş olacağını

söylüyor. Yani mutlu olma vaktinin. Peki, Hayta nereye gidecek, “birisi” olmayı nasıl becerecek? Bir geleceği ve mutlu olmak için umudu olmadığı gibi bir adı bile yok! Elbette her çocuk gibi ona da bir ad konmuş zamanında ama kimse adını hatırlamıyor, herkes ona “Hayta” diyor. Bir zamanlar çok acıkıp fırından bir somun ekmek, çok üşüdüğü için ipten bir çift çorap çaldığı ve diğer çocukların ortada bıraktığı oyuncaklarla oynayıp hırsız yaftası yediği için.

Bu yokluk içinde Hayta’nın gidebileceği tek yer var: Çeteler, suça açılan türlü çeşit yollar. Hayta tam böyle bir çeteye katılmışken bir “mucize” oluyor. Soymak için silah çektiği genç bir adam ona cüzdanını vermekle kalmıyor, elindeki silah karşılığında ona bir keman ve bu kemani öğretme sözü de

İyi Kitap’ta bu ay...

Şubat sayımızda; Venezueladan İstanbul’a, insan bedeninin gizli saklı köşelerinden uzayın derinliklerine pek çok yolculuğa çıkacağız. Hayta ile müziğin gücüne tanık olacağız. Yerel ile evrensel sanat ile kavuşturmanın, barışı ve huzuru bu zeminde inşa etmenin yollarını tartışacağız. Yaşam ve eğitim hakları tehlike altındaki çocuklarımız için endişelendiğimiz şu günlerde, Barış İçin Müzik Vakfı’nı tanımak, barışın zorunluluğuna dair inançlarını müzikle harmanlayan insanlarla buluşmak içimize umut aşıyor. Aynı Venezuelada faaliyet gösteren El Sistema’yı tanımak gibi... Bu ay, iki de köpek misafirimiz var. Biri bir uzay kahramanı Laika, diğeri bir Ankara köpeği Sancho. İnsanlık hallerimize bir de onların gözünden bakmaya ne dersiniz. Özellikle Sancho’nun diyeceği çok şey var bize. Sadece köpekler mi? Kediler, kuşlar, fareler, tüm dost canlılar yer buluyor sayfalarımızda. Kendi hikâyelerini anlatmak, çocuklarla buluşmak için. Buruk bir sömestr tatilindeyiz. Sınav, not, karne stresi iki çocuğumuzu; Ayşe ve Seyfiyi bizden ayırdı. Çocukları gelecek kaygısı içinde yarış atına çeviren çarpık sistemin, akılcı ve bilimsel yöntemlere yerini bırakması dileğiyle...

veriyor. “Çünkü kemani olan bir çocuk dünyanın hiçbir yerinde hayta olmaz,” diyor. Kitabın sonu içimizi ısıtacak denli umut dolu ve iyimser; keşke böyle şeyler sadece kitaplarda değil gerçek hayatta da olsa diye geçiriyoruz içimizden. Bu mutlu son, gerçekten çok, bir masalı andırıyor.

Ne var ki bu hikâye, gerçekleşmiş bir düştene yola çıkarak kaleme alınmış. Yunan yazar Angeliki Darlasi, 1976 yılında Venezuelada kurulan El Sistema hareketinin belgeselinden yola çıkarak bir kitap yazma arzusuna kapılmış. Gerçek çocukların anlattığı öykülerden esinlenerek, bunları tek bir çocukta birleştirmiş. Hayta (kitabın sonunda, artık bir çete üyesi değil de bir orkestra üyesi olduğunda adını öğrendiğimiz üzere Felix), José Antonio Abreu’nun Venezuela’da

birbirinden ayrılmadığı bir topluluğa ait hisseder.”

Venezuela’da hayat bulan bir düşü Yunanlı bir sanatçının kalemıyla öyküleşip bize ulaşırken, aynı düşün Türkiye’de de hayata geç-

Karakas’ın bir gecekondu mahallesinde kurduğu, El Sistema’nın çekirdeğini oluşturan on bir kişilik orkestranın on birinci üyesi... El Sistema bugün dünyanın pek çok yerine yayılmış. Sırf Venezuela’da bir milyon çocuğa karşılıksız müzik eğitimi veriyor ve müziği sosyal gelişim için bir araç olarak kullanarak yoksul çocukların hayatını değiştiriyor. El Sistema hedefini müzikle, sanatla çocukları yoksulluğun çok yönlü tehlikelerinden, en önemlisi, onları çete üyeliği, uyuşturucu ve şiddete sürükleyecek umutsuzluktan ve özsayıgı eksikliğinden kurtarmak olarak tanımlıyor.

“Yoksul bir çocuğun eline bir keman verirseniz o çocuk eline silah almaz. İşte bu El Sistema’nın temel ve açık gerçeğidir,” diyor hareketin kurucusu José Antonio Abreu. “Çalgısı olan bir çocuk kendine değerli bir şey emanet edilmiş gibi hisseder. Çalgı çalmanın sevgiyle öğretildiği bir çocuk kendini, başkalarına da öğretmek için yeterli, değerli ve yetenekli görür. Ve arkadaşlarından oluşan bir orkestrada çalan bir çocuk kendini karşılıklı saygı ve güzelliğin

tiğini öğrenmek belki hepinizi şaşırtacak. Bu düşün Türkiye’de kuran ve hayata geçirenler ise Barış İçin Müzik Vakfı’nın kurucuları olan Mehmet ve Yeliz Baki. Tüm çocukların hayatlarında bir kez olsun müzikle tanışma şansına sahip olması gerektiği, müziğin insan hayatını değiştiren bir gücü olduğu inancıyla, El Sistema’dan habersiz çıkmışlar yola. On yıl kadar önce Edirnekapi’da bir ilköğretim okulunda 15-20 öğrenciyle akordeon eğitimine başlamışlar. Geçen yıllar içinde aynı okulun atıl kalan kömürlüğünü müzik atölyesine dönüştürmüşler. Derken ikinci bir ilkokulda bir müzik atölyesi daha kurmuşlar. Öğrenci sayıları giderek artınca 2009 yılında artık kendilerine ait bir merkezleri olması gerektiğine karar vermişler. Barışın zorunluluğuna ve müziğin gücüne olan inançlarını yansıttak bir ad seçmişler kendilerine: Barış İçin Müzik Vakfı. 2010 yılında, gene Edirnekapi’da kendi yerlerinde eğitime başlamışlar. El Sistema ile yollarının kesişmesi ise 2011 yılında, El Sistema’nın muhteşem Simón Bolívar Orkestrası’nın

İstanbul’a konsere gelmesiyle olmuş ve aradaki bağ o günden bu yana her boyutta güçlenmiş. Dünyanın iki ayrı ucunda yaşayan ve birbirinden habersiz aynı düşü inanan farklı insanların buluşması olmuş bu.

Bugüne dek beş bini aşkın çocuğa karşılıksız müzik eğitimi verip, enstrümanı da sağlayan Barış İçin Müzik Vakfı, *Hayta* kitabıyla gündemimize girince kapılarını çalmak farz oldu. Vakfın kurucusu Mehmet Baki ve koordinasyon ekibinden Berker Ünsal’la söyleştik.

En başından başlayalım isterse-niz? Müzikle çocuklara ulaşma fikri nasıl doğdu? Bildiğim kadarıyla siz El Sistema’dan bağımsız başlamışsınız.

Mehmet Baki: Evet, hiçbir bağlantımız yoktu. Haberimiz yoktu El Sistema’nın varlığından. Hatta 2011’de Maestro Abreu ile birlikte Simón Bolívar Orkestrası buraya geldiğinde 20 kadar gazeteci aynı soruyu sordu. Hayır, haberimiz yoktu.

Niye müzik?

M.B.: Manifestomuzda, vakıf senesinde de yazıyor, şöyle bir motto-muz var: Müziğin gücü, barışın zorunluluğuna olan inanç. Benim bir müzik tutkum var, buradaki arkadaşların hepsinin var, tüm sanat dallarına karşı. Dünyanın bir ümidi varsa, bu sanattır ama müzik çok ayrı bir şey, bunun gücü bambaşka.

Berker Ünsal: Orkestra modeli var aslında. Orkestrada çocukların bir arada çalışması, farklı seslerin bir araya gelmesi. Orkestra bir model. Küçük bir demokrasi modeli diyebiliriz. Orkestra içinde çocuklar farklı enstrümanlar çalışıyorlar ama birlikte tek ses çıkarıyorlar; nerede liderlik etmeleri gerektiğini, nerede takipçi olmaları gerektiğini öğreniyorlar. Orkestra bu anlamda çok şey kazandırıyor çocuklara, çünkü önce enstrümanı öğreniyorlar, hiçbir şey bilmeseler de, diyelim günlük 2 saatlik çalışmanın ardından, akşama bunun orkestra provasını yapıyorlar. Keman çalmaya başlayan bir kişi arşe çekmeyi öğreniyor ilk günlerde diyelim, o zaman hep

İYİ KİTAP Aylık Yaygın Süreli Yayın / 13.000 adet basılmıştır. Ücretsizdir. ISSN: 1308 - 8866

İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. adına İsa Aykanat / **Yayın Yönetmeni:** İlke Aykanat Çam

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Safer Korkmaz / **Yazı İşleri:** Suzan Geridönmez / **Grafik Tasarım ve Uygulama:** Nayime Korkmaz

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti. Eskişehir Yolu 40. km. Başkent OSB 22. Cadde No: 6 Malıköy/Ankara 0(312) 284 18 14

İrtibat Adresi: 1476/1 Sk. No: 10/51 35220 Alsancak - Konak/İzmir / **Tel:** 0(232) 463 46 38 **www.iyikitap.net** - **e-posta:** iyikitap@tudem.com

birlikte arşe çekiyorlar, bu da onların orkestrası oluyor aslında, bahsettiğim o küçük demokrasi modelini hep birlikte öğreniyorlar.

Heves edip başlayıp sonra bırakan çok oluyor mu? Burası hayatlarında kalıcı bir etki yaratabiliyor mu?

M.B.: Baştan beri burada olan da var, 5 yıldır devam eden de ama bugüne dek 5 bin çocuktan bahsediyoruz. 14-15 yaşında müthiş bir akordeoncu olmuş ama o yaşta evlendirilmiş çocuklar da var. Ama ben inanıyorum ki o çocuğun burada geçirdiği zaman, yaptığı şey ona bir şey katmıştır, bunun çocuğuna, belki torununa bile etkisi olacaktır.

B.Ü.: Çocuklar belli bir seviyeye geldiklerinde artık asistan eğitmen oluyor ve yeni gelen çocuklara onlar öğretiyorlar, yani bir bilgi aktarımı var aslında. Bizde 3 farklı orkestra var, 3 farklı seviyede; Beethoven, Mozart, Vivaldi. Beethoven en eski orkestra. Beethoven'dekiler öğrendiklerini Mozart ve Vivaldi'dekilere aktarıyor.

Yani çocuklar profesyonel hocaların yanında akranlarından öğreniyorlar. Bu aynı zamanda hem kaynaştırma hem dayanışma için önemli bir unsur. Çocuk bilgisini aktarmayı, paylaşmayı öğreniyor, saklamayı değil.

B.Ü.: Evet. Bu, bizim için de çok önemli, çünkü bir hedefimiz var; tüm Türkiye'de bu orkestra sesini duymak istiyoruz. Bunun için bizim kendi hocalarımıza ihtiyacımız var, o yüzden öncelikle bu öğretmenlerin burada yetişmesi gerekiyor. Mesela şu an Eskişehir'de var bir proje, İzmir'de de Aralık ayında başlayacak.

Müzik insanın doğasında var, siz acaba bunu mu açığa çıkarıyorsunuz?..

M.B.: Burada oyun oynuyor çocuklar, oynayarak öğreniyorlar. Oynuyorlar, yemek yiyorlar, itişiyorlar, bunları hep birlikte yapıyorlar... Bu arada birlikte bir şey üretiyorlar, ben hâlâ çok şaşıyorum, efsane yaratmak için söylemiyorum, gerçekten çok şaşıyorum...

B.Ü.: Müzik eğitimine daha 4 ay önce başlamış çocuklardan oluşan Vivaldi Orkestrası geçen hafta Zorlu Center'da konser verdi. Ne kadar

içinde de olsak, biz de şaşıyoruz, bu şaşılmayacak bir şey değil ki... 2200 kişilik bir salonda, büyük bir sahnede konser verdiler. 7-8 yaşında 70 kadar çocuk. Bu onlar için de çok büyük başarı.

M.B.: Sayı bizim için çok önemli. Nitelik de önemli tabii ki ama sayı bizim için çok çok önemli, bir piramit gibi düşünün bunu... Amaç zaten bu; daha fazla çocuğa ulaşmak, daha fazla çocuğu müzikle tanıştırmak, ona bir şans vermek...

Buraya gelen tüm çocuklar orkestraya katılıyor değil mi?

M.B.: Elbette, başka bir hayat yok ki burada, bir orkestra var ve herkes mecburen zaten orada. Başarı başarı-sızlık diye bir mefhum yok bu açıdan.

B.Ü.: Mesela provalarda orkestra şefi yeni gelenleri daha eski çocukların yanına oturtuyor, eski öğrenciler çalarken bir yandan yeni gelenlere gösteriyorlar. Dayanışma öğretiliyor, rekabet değil...

M.B.: Evet, çocuklar orkestrada tek bir kişi bile iyi çalamazsa amaçlarına ulaşamayacaklarını biliyorlar. Hepsi birlikte iyi olduklarında ancak ortaya iyi bir şey çıkıyor.

Hayta'nın öyküsünde oldukça dramatik bir olay, dramatik bir dönüşüm anlatılıyor. Sizin deneyiminizde de var mı böyle olaylar?

M.B.: Var tabii ki olmaz mı, ama benim belirtmek istediğim bir nokta var. Venezuela'da tabii ki suç var ve buna bağlı olarak suçla mücadele öğesi de öne çıkarılıyor, bunun bir zemini var, evet, ne var ki ben bu suçla mücadele temasının bu kadar öne çıkarılmasından hoşlanmıyorum. Asıl suçu zenginler işliyor. Kitabı kastederek söylemiyorum, genel bir eğilime karşı söylüyorum bunu. Kaç defa tabancalı tüfekli adamlar tarafından etrafımız sarıldı. Buradaki çocuklara uyuşturucu satamamaları sorun oldu onlar için... Çocuklar kendileri anlatıyorlar, buraya ilk gelişinde cebinde çift sustalı olup, sonra orkestra şefi olan çocuklar var. Ben sadece suçla mücadele öğesinin çok öne çıkarılmasına karşıyım, başka önemli bir sürü kazanım var...

B.Ü.: Buraya başladığında hırsızlık yapan, buraya devam ederken hâlâ yaptığını söyleyen çocuklar da var. Değişim, dönüşüm derken tek yönlü görmemek lazım. Kitapta anlatılan türde

dönüşümler de yaşanıyordur elbette ama mesela, buraya başladıktan sonra klasik müzik dinleyicisi oluyorlar. Bu bambaşka bir şey. Burada okul derslerinde de yardım alıyorlar. Üniversiteli, gönüllü arkadaşlar etüt veriyor. Bu vesileyle çocuklar üniversite hayatından haberdar oluyor. Yahut konser için başka bir şehre ya da ülkeye gittikleri zaman oraları görüyor, farklı kültürlerle tanık oluyor, bunlar hep bir kazanım. Buranın dışına çıkmış oluyorlar. Sonuçta burası bir mahalle. Çocuk, vakıf sayesinde dünyayla temas ediyor.

Son olarak, vakfın parasal kaynağını sorabilir miyim? Zira bildiğim kadarıyla enstrümanlar dâhil her şeyi siz karşılıyorsunuz ve burada bayağı ciddi bir kurumsal altyapı var.

B.Ü.: Ben söyleyeyim mi Mehmet Bey (gülüşmeler). Burası 9 sene kadar Mehmet Hoca'nın şahsi desteğiyle sürdü. Son bir yıldır bireysel ve kurumsal destekler alınıyor.

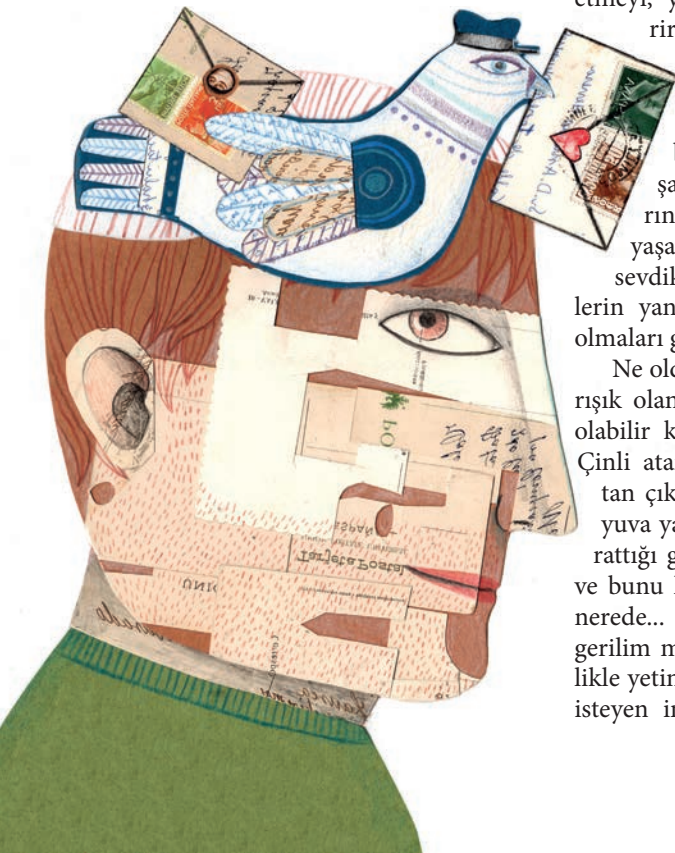
Dünya üzerinde kocaman yürekli insanların varlığına inançla, barış için umut duyarak ayrılıyoruz Barış İçin Müzik Vakfı'ndan...

Zarife BİLİZ

Hayta
Angeliki Darlasi
Resimleyen: Iris Samartz
Türkçeleştiren: Sema Kostik
Kuraldışı Yayıncılık, 64 sayfa

Mozart'ın ölümsüz sırrı

Yankı ENKİ

Mozart'ın geriye bıraktığı sırrın nasıl olup da Alexandre Dumas'nın yazarlığında ya da Rossini'nin besteciliğinde gizlendiğini göreceğiniz bu romanı, Mozart'ın ünlü eseri Requiem eşliğinde okumanızı tavsiye ederiz.

Birçok eseri Türkçeye çevrilen Pierdomenico Baccalario, özellikle *Ulysses Moore*, *Cyboria* ve *Will Moogley Hayalet Ajansı* serileri sayesinde yakından takip ettiğimiz yazarlardan biri haline geldi. Sadece roman serilerine değil, örneğin *Kum Kenti Prensi* gibi başarılı bağımsız romanlara da imza atan Baccalario'nun yeni yayımlanan romanı *Amadeus ve Ölümsüz Sır*, son derece üretken olan İtalyan yazarın hayranlarını fazlasıyla memnun edecek; belki de yeni Baccalario takipçileri yaratacak.

Baccalario'dan fantastik edebiyat türünde bir eser bekleyenler için öncelikle bu yeni romanın daha ziyade tarihsel bir öyküsü olduğunun altını çizmek gerekir. Elbette hayal gücünün zengin bir biçimde sergilendiği bir öykü okuyoruz ama bu kitapta, tarihte gerçekten yaşamış ünlü kişilere başrol veren Baccalario'nun renkli, gizemli ve maceralı bir tarihsel kurgu eserine imza attığını vurgulamakta fayda var.

Kitabın adından da anlaşılacağı gibi ünlü karakterlerimizin başında Wolfgang Amadeus Mozart geliyor. Hem eserleriyle hem de yaşamındaki ilginç ayrıntılarla tarihin merak uyandıran sanatçılarından biri olan ünlü besteci, romandaki gizemli öykünün merkezinde yer alıyor. Ne var ki Mozart, sürekli ön planda olan bir karakterden çok, roman boyunca arka planda gizemini korumaya devam eden bir unsur olarak karşımıza çıkıyor. Mozart'ın çevresindeki insanlara bıraktığı bir sır var ve bu sır; Alexandre Dumas, Gioacchino Rossini ve Napolyon Bonapart gibi edebiyat, müzik ve siyaset tarihine damga vuran ünlü kişilerin kaderini birleştiriyor.

Bu sürükleyici ve merak uyandıran öykü, Napolyon'un, eski askeri Thomas'a özel bir görev vermesiyle başlıyor. Bu görev, kimilerine göre mezarı

boş olan ve aslında henüz ölmediğine inanılan Mozart'ı ve onun sahibi olduğu siyah bir kutuyu bulmak. Thomas, Mozart'ın sırrını aydınlatmak üzere yollara düşüyor ve bu yapboz benzeri öykünün bir parçası oluyor. Romanın ilerleyen sayfalarında Thomas'ın gerçekte kim olduğunu öğrenen okurlar oldukça şaşırarak; bunu da söylemeden geçmeyelim.

Diğer yandan, bu romanın perde arkasındaki başkahramanın Justus adında bir mezarlık bekçisi olduğunu ve öykünün düğümünün onun sayesinde çözüldüğünü belirtelim. Tabii bu mezarlık bekçisinin en çok kimin mezarına bekçilik ettiği aşikâr: Mozart'ın. Bu yüzden Justus, sadece Mozart'ın mezarının bekçisi değil, onun ölümsüz sırrının da bekçisi.

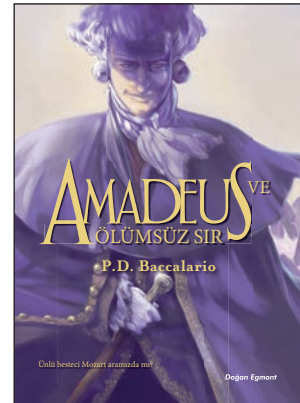
Söz konusu siyah kutu, Mozart'ın ailesine aittir aslında. Mozart'ın öldüğü, daha doğrusu öldüğüne inanılan günden beri kayıptır. Mozart'ın ölümsüzlüğünün sırrı bu kutuda gizlidir kimilerine göre. Onu bulanın birçok cevaba ulaşacağına inanılır ama belki de daha fazla soru gizlidir bu

kutunun içinde. Bu yüzden sadece Napolyon ya da Thomas değil, başkaları da Mozart'ın ölümsüz sırrının peşindedir. Ayrıca gizli bir örgüt de işin içindedir. Mozart'ın sırrı, onun etrafındaki herkesi bir girdap gibi içine çekmektedir.

Karakterlerin bu sır etrafında birleşen öyküsü, Baccalario'nun asıl dikkat çekmek istediği nokta olsa gerek, çünkü yazar kutunun kaderini okurlarından gizlemiyor, bize adeta kutunun içindekileri gösteriyor. Onun asıl anlatmaya çalıştığı şey, bir sırrın çeşitli insanların kaderini nasıl birleştirdiği, ayrı ayrı insan hikâyelerinin nasıl olup da giderek büyüyen ortak bir ağa dönüştüğü...

Pierdomenico Baccalario bu romanı tıpkı bir opera gibi tasarlamış ve bu yüzden dört perdede bölüp her bölümün başlığında Mozart ve Rossini'nin opera eserlerine atıfta bulunmuş. Mozart'ın geriye bıraktığı sırrın nasıl olup da Alexandre Dumas'nın yazarlığında ya da Rossini'nin besteciliğinde gizlendiğini göreceğiniz bu romanı, Mozart'ın (gizemini uzun zamandır koruyan) ünlü eseri *Requiem* eşliğinde okumanızı tavsiye ederiz.

Amadeus ve Ölümsüz Sır
Pierdomenico Baccalario
Türkçeleştiren: Sema Savaş
Doğan Egmont Yayıncılık, 304 sayfa

Seçkin olmadığımı da kim söylemiş!

Mehmet ERKURT

Mari ihtişamlı gökdelenlerin arasında kalmış mütevazı bir bina gibi... Yükselmeye çalışmamasının tek nedeni, bunun için gereken “anamlı” amacı henüz bulamamış olması. Haksız da sayılmaz. Bir anlam yükleyemedikten sonra, “yükselmek” nedir ki?

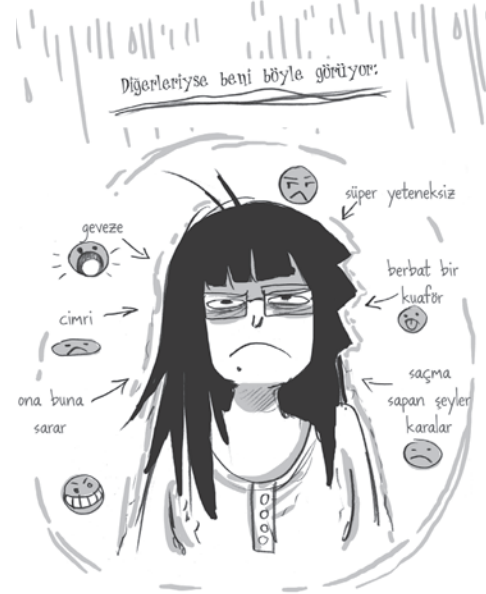
türü Almanya’da o kadar sevilir ki bu türün çizirlerine verilen “manga-ka” unvanı, Almanya’da “Germangaka” olarak karşılık bulmuş bile. Vieweg’in alana adım atmasında, 90’ların sonunda hem çizgi roman hem de çizgi film türünde sesini çok duyuran “Sailor Moon”un büyük etkisi var. -kimilerinden yükselen Usagi Tsukino çizgiğini duyar gibiyim!- Sanatçının favorisi, hem konuları hem de çizim tekniği bakımından özellikle genç kız karakterleri merkez alan “shojo manga” türü.

Bu Nasıl İş? Açıyıp Bir Okul Macerası ise, manga olmamakla birlikte, türün anlatım ve desen dinamiklerini yoğun bir şekilde taşıyor.

BEN, MARI; BAKMAYIN GÖLGEDE DURDUĞUMA

Kitap, on beş yaşındaki Mari’nin günlüğü. Ama dikkat! Marie değil, Mari. İsmi doğru yazılışıyla sona bulunması gereken o “e”nin yokluğu bile, Mari’nin ailesiyle ilişkisine bakışında önemli bir ayrıntı. Yazılan ama okunmayan o “e”, harf ekonomisi yapmayı mantıklı bulan yazar babası tarafından gerekli görülmemiş. Zaten Mari’nin mizahını en çok da ailesi ve onlarla kurduğu ilişki besliyor.

Mari, bir şeyi isterse en iyi şekilde yapabilecek gençlerden. Ama iflah olmaz biçimde de istemeyenlerden. Başarısızlığı dert etmiyor gibi duruyor. Lafta ediyor elbette ama iş çabaya geldi mi fena halde yan çiziyor. Neden mi? Öncelikle, anlamsız bulduğu ve sırf hayat dayattığı için “yapması gereken” şeylere karşı aşırı tepkili. Kendisine bir şey katmadığına inandığı dersler, o derslerden süzülen sınav soruları, sosyal anlamda yükselmek için benimsemesi gereken politik tavırlar ve dış görünüşe vermesi beklenen önem. Eh, işin içinde bir miktar tembellik

olduğunu söylemek de Mari’ye haksızlık olmaz!

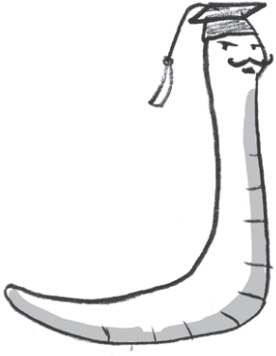
Ama Mari’nin ifade ettiği bir neden var ki epey etkili olduğu aşikâr: Mari, hem bugününde hem de geleceğinde sürekli “aşması” gereken yüksek çıtalarla çevrelenmiş durumda. Yardımsıverlikte dünya markası haline

Olivia Vieweg ilk kez Türkçede. Hem metni hem desenleri hem de okuduktan sonra, “iyi ki” ve “nihayet” dedirtecek kadar matrak bir kitabıyla! Gülmeye, hele de dolu dolu kahkaha atmaya hasret kaldığımız -ve görünen o ki daha uzun bir süre kalacağımız- şu günlerde Vieweg’in müthiş karakteri Mari’yle tanışıp, onun anlatımına ve monologlarına dalmak, hem içimizdeki hem de yanımızdaki çocukla birlikte gülmeye vesile yaratmak demek. Bunun keyfini, Atilla Atalay’ın unutulmaz karakteri “Sıdika”yı okumuş -okumak ne kelime, onunla büyümüş- olanlar çok iyi hatırlayacaktır.

Genç bir karikatürist ve çizgi roman yazarı Olivia Vieweg. Ülkesi Almanya’da adını şu aralar Mark Twain’in ünlü kahramanı, klasikler arasında sarsılmaz yeri olan “Huckleberry Finn” için yaptığı modern bir çizgi roman uyarlamasıyla duyuruyor. Eserlerini hem yazıyor hem de çiziyor. Veriminde, Japon çizgi roman tekniği olan manganın yeri büyük. Manga

Bu Nasıl İş? Açıyıp Bir Okul Macerası
Yazan ve Resimleyen: Olivia Vieweg
Türkçeleştiren: Olcay Mağden Ünal
Tudem Yayınları, 280 sayfa

DİPLOMALI KURTÇUK

Sadece akıllı insanları yer

gelmiş bir "toplumsal duyarlı" anne, yazdığı aşk romanları çok satan bir baba, virtüözlük yolunda ilerleyen viyoloniist bir abla... Parlak üyelerle dolu bir çekirdek aile içinde, gölgede kalmamak için ciddi ciddi çabalaması gerek. Çünkü o, ailenin "en zayıf halkası" olduğunu düşünüyor; hatta buna ironik bir biçimde ikna olmuş durumda. Hep birlikte bir televizyon programına çıksalar, tepesindeki spotu bile söndürecek kadar "sıradan" görüyor kendini. O yüzden de çabalamamayı seçiyor. İhtişamlı gökdelenlerin arasında kalmış mütevazı bir bina gibi durmayı ve bunun üzerine laf ebeliği yapmayı tercih ediyor. Yükselmeye çalışmamasının tek nedeni de bunun için gereken "anamlı" amacı henüz bulamamış, kendi yolunu henüz çizememiş olması. Haksız da sayılmaz. Bir anlam yükleyemedikten sonra, "yükselmek" nedir ki?

SEÇKİNLER SINIFI MI? VARIM!

Mari'nin okulunda, derslerinde üstün başarı gösteren öğrenciler için açılmış özel bir sınıf var: "Dâhiler sınıfı" olarak da anılan Seçkinler Sınıfı. Mari, çevresindekilerin ondan beklemediği bir itki ve istekle bu sınıfa girmeyi kafaya koyuyor: biraz parlamanın zamanı! Üstünlüğü bir çalışma sonunda, herkese göre "mucize eseri" -bana göre, tam da ondan beklenilecek- bir başarı sergileyerek söz konusu sınıfa giriyor da. Ve kıyamet kopuyor! Çünkü Seçkinler Sınıfı'nın hırslı öğrencileri, Mari'nin genel başarı puanını düşüreceklerinden eminler. Üstelik onlara göre Mari bu ortama "uygun" bir kız değil. O, farklı. Dobra. Aykırı. Sinir bozucu.

"Seçkin" öğrencilerin ne düşündüğü bir yana, hırs ve azim konusunda Mari'nin pek uyum göstermediği açık. Sınıfta kendine edindiği tek arkadaş, Kopyacı diye anılan bir sarışın bomba. Bu sınıfa nasıl girdiği, lakabından da anlaşılıyor. Mari ve Kopyacı birbirlerine her konuda destek oluyorlar. Öyle yapsalar da iyi olur, çünkü Seçkinler Sınıfı'nda kalabilmek için sıkı bir mücadele vermeleri gerekiyor. Çünkü sınıfın en hırslılarından Alina, onların atılmasını sağlamaya kararlı ve tüm sınıfı kendi tarafına çekmek üzere! Mari ve Kopyacı'nın durumu çok zor. Önlerinde bir sınıf gezisi var. Bu gezi, oyları kendi lehlerine çevirmek için ellerindeki son fırsat. "Bunu başaracaklar mı?"dan önce sorulacak soru şu: Bu yolda gerçekten çabalayacaklar mı?...

Sistemle ve onun kabulleriyle, öykünmeye zorladığı biçimlerle, dayattığı beklentilerle, levha gibi diktığı ezberlerle sorun yaşayacak zekâ ve duygu olgunluğuna erişmiş her çocuğun ve gencin yaşadığı ve yaşayabileceği sorunları komik ve samimi bir dille öyküleştiriyor Vieweg. Mari'nin birinci ağızdan kaleme aldığı bu güncelyi Olcay Mağden Ünal'ın kıvrak, matrak ve hicivli dilinden okumaksa apayrı bir keyif. Mari'yle tanışın derim. Çünkü o da bir yetişkin olduğunda, sistemin dişlileri ondaki bu kıvrak zekâdan ve mizahi dışavurumdan geriye ne bırakır, hiç bilinmez. Mari'lerin de arada bir galip geleceklerine inancım tam olsa da...

Kemal'in LONDRA Günlüğü

Kemal'in Şehir Günlükleri'nde ilk durağımız Londra!

Kemal, şehir günlüklerinde gittiği yerlerin önemli ve tarihî mekânlarını, yemeklerini ve geleneklerini anlatırken kendinizi bir anda o büyüklü dünyanın içerisinde bulacaksınız.

Kim bilir bundan böyle ona bazen Londra'da bazen Brüksel'de bazen de dünyanın bir başka köşesinde rastlayabilirsiniz.

www.altinkitaplar.com.tr

 twitter.com/altinkitaplar

 facebook.com/altinkitaplar

Hayal gücünden düşmek...

Burcu ARMAN

Hayal gücü maya gibidir; eğer sıcak tutarsanız, zihninizi ufak ufak sararken kendi küçük hayal dünyalarınızı kurmanız için size minik parçalar bahşeder.

Çocuk kitaplarının büyü bir yanı vardır. Kapağı açarsınız ve birden aklınızdan bile geçmeyecek bir dünyanın içinde bulursunuz kendinizi. İyi çocuk kitapları, yaşıncı kaç olursa olsun bu hissi verebilirler. Size o dünyayı; bazen büyü, bazen büyüğü gerçeklik, bazense yalnızca naifliğiyle yaşatırlar. Kapağı kapattığınızda yüzünüzdeki gülümseme hiç gitmesin istersiniz. Başarabilenler, bir süre o dünyanın içinde yaşar bile! Zira hayal gücü maya gibidir; eğer sıcak tutarsanız, zihninizi ufak ufak sararken kendi küçük hayal dünyalarınızı kurmanız için size minik parçalar da bahşeder.

Emre Şimşek'in *Pibalu Gezegeni'ne Yolculuk*'u, Eray'ın dedesi Halil ile onun keşfettiği mağaraya yaptıkları yolculuğu anlatıyor. Komik isimli ineklerin sütünü satarak geçinen, köpekli, keyifli bir evde yaşıyor Eray. Kitapta; her gün aynı şeyleri yapmaktan sıkılan dedesinin, Eray'ı heyecanla götürdüğü mağaradan, esrarengiz Pibalu Gezegeni'ne geçişlerini okuyoruz.

Buraya kadar her şey keyifli... Ancak bundan sonra işler biraz karışıyor. Ama maceranın içinde değil, dışında bir karışıklık bu. Yani kitabın kendisinde yaşanan... Keyifli bir kurgu sizi olduğunuz yerden alır o dünyaya atar ve sayfalar arasında uçmanızı sağlar. Ancak Emre Şimşek'in kurgusu biraz fazla hızlı yapıyor bunu; henüz yeni ulaştığımız evi, köyü, yeni ineklerimizi sindiremeden kendimizi mağarada buluyoruz. Neredeyse sizi kurgudan koparan bir geçiş bu...

Çocuk kitabının iyi mesajlar vermesinde elbette yanlış bir şey yok. "Yanlış" yapmaktan ve yanlışla düşmekten itinayla uzak duran bir hikâye *Pibalu Gezegeni'ne Yolculuk*. Örneğin mağarada buldukları gizemli sandıktaki "Biliyorsan mutluluğun formülünü, bize yardım etmelisin, ışığa çevir şimdi yüzünü, çukurdan içeri girmelisin"

notunu, nedense heyecanla karşılamaz Eray ve dedesi. Aksine tedirgin olup mağaradan çıkmak isterler. Ancak köpekleri Bulgur, onlardan habersiz koşup çukura atladığı için mecburen peşinden gider ve hatta düşerler. Burada mesajın peşinden gitmek riskini meraklı Bulgur üstlenir. Elbette zor bir çağda yaşıyoruz, çocukların

okudukları her mesajın ardından gitmesini kimse istemez ve fakat cesarete ne oldu? O da verilmesi gereken mesajlar arasında olamaz mı? Bunun yanında biraz da merak ve sorgulama yetisi verilseydi mesela, o zaman yerinde olmaz mıydı?

Neyse devam edelim. Çukurdan düşerken gökyüzünde bir araç beliriyor. Bir yerden düşerken tepemizde beliren araç kulağa garip gelse de bunun, bizi gezegende gezdirecek olan metro olduğunu anlıyoruz. İlk durağa; piyanosuyla şarkılar çalıp halkı mutlu eden bir piyaniste ulaşıyoruz. Ancak piyano bozuk. "Teknolojiyi üretince mutluluğu tükettik" diyor metronun makinisti. Halil dede piyanoyu "sevgi"yle tamir edince, piyano durağı sakinleri neşeleniyor.

İkinci durak balıkçılar. En keyif aldığım durak bu. Bir türlü balık tuta-

mayan balıkçıların, bunu yapamamalarının sebebini yanlarında kova bile olmamasına bağlıyor Halil dede ve haklı çıkıyor. Balık tutacağınıza dair bile umudunuz yoksa balıkları nasıl tutabilirsiniz ki?

Üçüncü duraksa paylaşmak istemediği için Lunapark'ta tek başına kalan mutsuz Şipşirin'in hikâyesi. İklimiz, paylaşmanın mutluluk getirdiğini ve mutluluğun paylaşarak çoğaldığını, ağlayan Şipşirin'e gösterirler. Bu şekilde onu da neşelendirmeyi başarırlar.

Duraklar ve verdikleri mesajlar keyifli ama beni asıl üzen, kitabın sonunda Eray'ın aslında kafasını mağara girişinde vurduğu için tüm bunları rüyasında gördüğünü anlaması. Kırgınım Emre Şimşek'e... Ufak bir kırıntıyla bile olsa, yaşananların gerçek olduğu hakkında şüpheye düşürseydi en azından bizi. Böyle olaylar yalnızca rüyalarda yaşanır gerçeğini "dan" diye çarpmasaydı yüzümüze.

Son olarak, çizimler gayet keyifli olmakla birlikte, sanki hikâyenin anlatım diliyle aynı yaş grubuna hitap etmiyor gibi...

Uzun lafın kısısı, özellikle ilk kitaplarda yayınevlerine daha fazla iş düşüyor, çocukların dünyasına girip onları etkilemek sanıldığı kadar kolay değil!

Pibalu Gezegeni'ne Yolculuk
Yazan ve Resimleyen: Emre Şimşek
Redhouse Kidz Yayınları, 36 sayfa

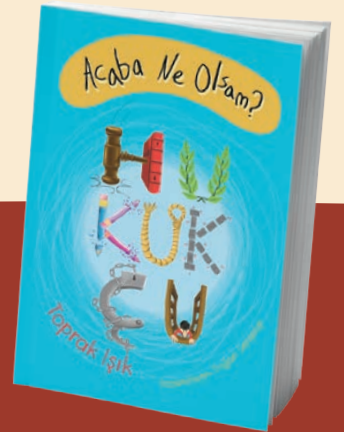
Toprak Işık'ın

YENİ

Acaba Ne Olsam?

dünyayı
değiştiren
meslekler
dizisinin
yeni kitabı
"Acaba
Ne Olsam?
Yazar"
çıktı.

Doğan Gençsoy'un
çizimleriyle

Yeniçağ ne büyük kıyametmiş meğer(!)

Özlem TOPRAK

Bart korkuları olan, okulda dalga geçilen, bazen ailesine yalan söylemek zorunda kalan, ailesinin beklentilerinin tersine sıradan, yalnız bir çocuktur.

dünya karşılaştırmasında; kötülüğe karşı savaş, kurulu düzeni yıkma, farklı canlılar arasında kurulan arkadaşlık, sevgi, güven, paylaşım gibi bir çok konuyu harmanlıyor. Masalsı dünya taşıviri ile de yine günümüz dünyasına açıkça eleştiri getirdiği söylenebilir.

YALNIZ BİR ÇOCUĞUN TEKNOLOJİ İLE SINAVI

Atla, Bart!’taki kahramanımızın adı Bartolomeo Leonardo Atari Commodore’dur. 30’lu yaşlarda, hırsları olan anne ve babanın çocuklarına koyduğu ismin nedeni ise isim uzunluğunu başarının anahtarı olarak görmeleridir. Yazar, daha kitabın ilk sayfalarında, iş hayatı ve hırslarının esiri olan günümüz insanının başarı anlayışına gönderme yapar.

Konulan uzun ismin aksine kısaca “Bart” diye çağrılan kahramanımız; 10 yaşında, hayatı ‘teknoloji’ ile belirlenmiş, ailesinin sürekli şehir dışında olması ve yoğun iş hayatları nedeniyle onlarla sadece bilgisayar ekranından iletişim kurabilen, sürekli gözlem altında tutulan, zamanını çeşitli aktivitelerle (yüzme dersi, Çince dersi vs..) geçiren, özgürlük ve sıkılma hakkı tanınmayan bir çocuktur. Bart’ın güvenli ve kaliteli bir yaşam sürebilmesi için modern dünyanın bütün olanakları sunulmuştur. Ancak Bart korkuları olan, okulda dalga geçilen, bazen ailesine yalan söylemek zorunda kalan, ailesinin beklentilerinin tersine sıradan bir çocuktur. Hatta yalnız bir çocuktur.

Bart’ın karşısına, içinde bulunduğu programlı hayatı alt üst etmek için iki fırsat çıkar. İlki parkta karşılaştığı garip Çinli Tien Lu, diğeri ise yolda yürürken bulduğu tavuk Zoedir. Üstat Lu’nun söyledikleri, Zoe ile karşılaşması, üstat Lu’nun hediye ettiği kara kaplı kitap ve bu kitapta anlatılan masal, kahramanımızın bambaşka bir

dünyayla tanışacağı maceralı yolculuğun başlangıcıdır.

Atla, Bart! mizahi anlatımı, mace-rayla örülü kurgusu, masalsı hatta fantastik dünya tasvirleriyle çocukların ilgisini çekecektir. Doğayı korumak, hayvan hakları, teknolojinin çarpık kullanımı, ilişkiler ve aşırılıklar üzerine söyledikleriyle de farkındalık yaratacaktır.

Ancak çocukların hasretle anılabilecekleri bir geçmişleri olmadığını düşünürsek; kahramanımızın yaşadığı dünyanın tasvirindeki yüksek teknoloji ile kötülüğün bir arada sunulması çelişki yaratıyor. Bu durum, özünde sevgiden bahseden anlatının sorunlu yanını oluşturuyor.

Bu aşamada da belki bu kitabı çocuklardan önce yetişkinlerin okuması, sistem ve modern dünya eleştirisini özümsemeleri çok daha iyi olabilir. Zira yazarın eleştirdiği dünyanın mimarları da biz yetişkinler değil miyiz?

Sözün özü Susanna Tamaro’nun bu kitabı da yine “Ah ah! Nerede o eski günler” denmesin, günümüzün imkanları doğru kullanılsın, çocukların yaşadıkları dünyada mutlu olmaları “atla”nmadan sağlansın diye bir uyarı niteliğinde. Bu uyarıyı doğru algılayan her yetişkin, mutlu bir çocuğun da teminatı olacak.

Atla, Bart!

Susanna Tamaro

Türkçeleştiren: Eren Cendey

Can Çocuk Yayınları, 256 sayfa

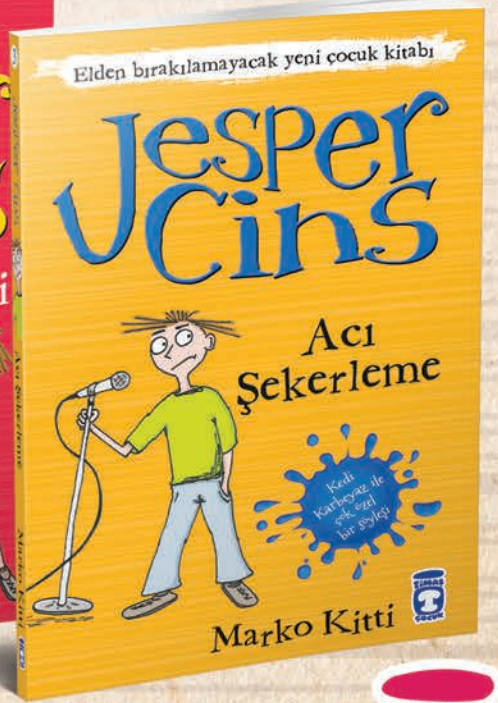
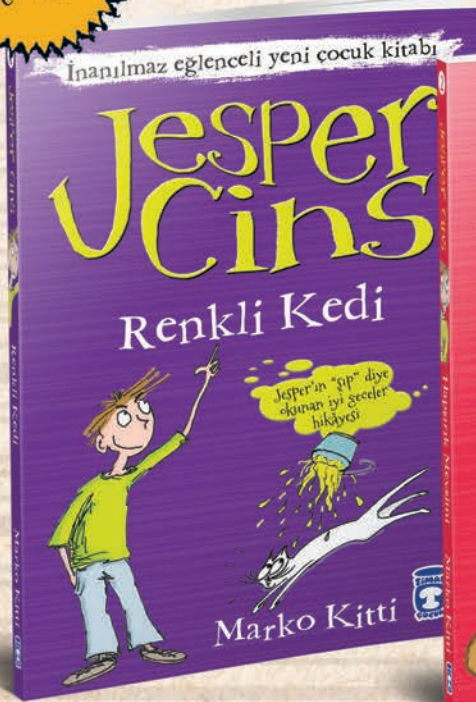
Jesper Cins

**Biraz eğlenmenin
ne zararı olabilir ki?**

Jesper henüz on bir yaşında ve muhtemelen Puffington Hill Kasabası'nın en cins çocuğu. Elini bulaştırdığı her şey onu tatlı bir felakete sürüklüyor. Hiç anlaşılamadığı ablası Melinda ve kedisi Karbeyaz ile her olay bir maceraya dönüşüyor!

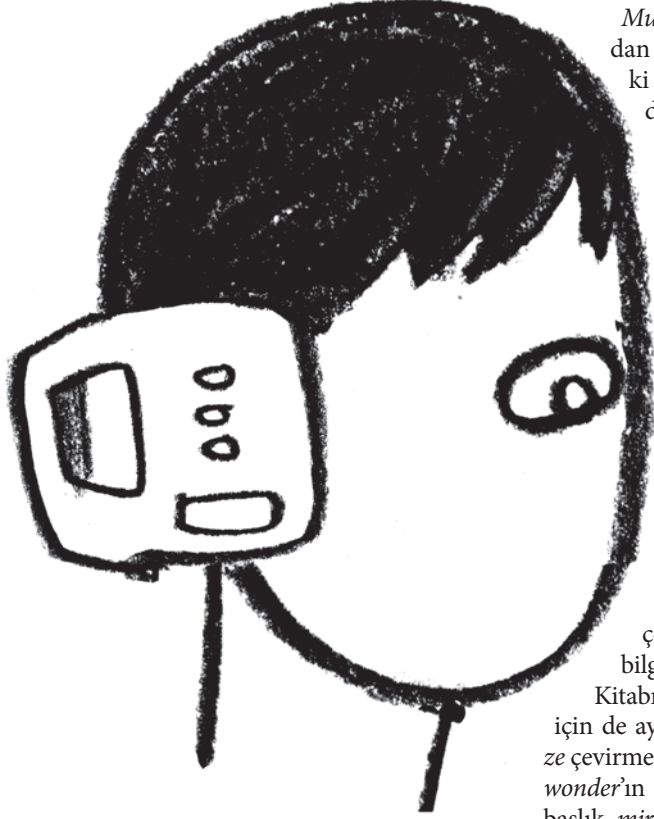
9 yaş
ve üzeri

Güzel çocuk Auggie

Simlâ SUNAY

İngilizcesiyle paralel okuma yaptığım kitabın, Türkçesini çok başarılı bulduğumu söylemeliyim. Orijinalinden daha samimi bir anlatımla; bizim coğrafya için daha sıcak bir dille yeniden yazıldığı aşikâr.

Güzel sözcüğünü seviyorum. Yakışıklı gibi dar anlamalı değil. Erkek için de kadın için de çocuk için de söylenebiliyor. Bir çiçek için de... Bir şehir için de... Gezeganimiz için de güzel diyebiliriz. Güzel şeyler aynı zamanda büyüktür. Gerçekte küçük olsalar bile. Çirkin ördek yavrusu masalının üzerine yeniden yazılmış diyebileceğimiz, gerçeğe ve acımak duygusuyla sıkı sıkıya "yüzleşen"; çirkin ördek çirkin ördektir, kuğu olması gerekmiyor, dedirten bu özel çocuk romanında, güzel sözcüğüne başka bir anlam daha katıyor ve evrensel iyiliği sorguluyoruz, okuya okuya.

HEMŞİRE: "TANRIDAN DOĞMUŞ OLAN HERKES DÜNYAYI YENER."

Yüzünde fiziksel anomali olan on yaşındaki erkek çocuk August'un, evde gördüğü eğitimden sonra okula ve sosyal hayata başlamasını konu alan

Mucize adlı çok satan romandan bahsediyorum. Kapağında ki cümlelerin çevirisi şöyle: "Kaderinde sıra dışı olmak varsa sıradan kalamazsın." Orijinal metinde ise şöyle: "You can't blend in, when you were born to stand out." "Direnmek için doğduysan uyumlu olamazsın," olarak da çevrilebilirdi, Dr. Seuss'tan (Amerikalı, çocuk kitapları yazarı, şair ve karikatürist Theodor Seuss Geisel) uyarlandığını (orijinali "Why fit in when you were born to stand out?") düşündüğüm bu ifade. Velhasıl, çevirmen Berna Sirman'ın yorumlu çeviri yaptığına dair bir ön bilgiyle okumaya başlayabiliriz.

Kitabın orijinal başlığı *Wonder* için de aynı şeyi söyleyebiliriz. *Mucize* çevirmenin seçtiği bir sözcük. Bence *wonder*'ın Türkçe karşılığı yok. Ama başlık *miracle/mucize* de değil. *Wonder* sözcüğünün içinde merak, hayret, şaşkınlık ve hayranlık anlamları var. Ancak *miracle* harika şeyler için söyleniyor, *wonder* ise harika olmayan şeyler için de söylenebilir. Yine de *Mucize* güzel bir başlık. İngilizcesiyle paralel okuma yaptığım kitabın Türkçesini çok başarılı bulduğumu söylemeliyim. Orijinalinden daha samimi bir anlatımla; bizim coğrafya için daha sıcak bir dille yeniden yazıldığı aşikâr. *Mucize* başlığını vererek çevirmen, bizim güzel çocuğumuz Auggie'ye "harika çocuk" olarak bakıyor ve tabii okur olarak biz de buna eşlik edeceğiz belli ki.

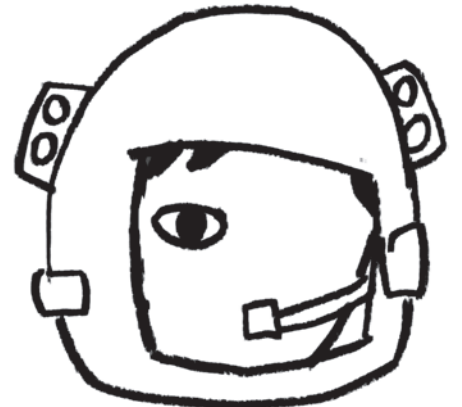
SUMMER: "O SADECE BİR ÇOCUK."

Dört milyon kişide bir görülen bir tür kromozom hastalığıyla doğan Auggie'nin, hayatta kalması bir mucize. On yaşına gelene dek pek çok ameliyat geçirip sadece daha iyi görünme adına değil hayatta kalmak için de

savaş vermiş; bir solunum tüpüne ve özel beslenmeye maruz kalmış bir çocuk. Ne ki ailesinin sevgi ve espri dolu yuvasına dâhil ediyoruz okuma ilerledikçe. Roman, kahramanlarının birincil tekil ağzından bölüm bölüm anlatılmış. Bazı olaylara üç farklı kahramanın gözünden ayrı ayrı bakmış yazar. Böylece, yüzeyde görünmeyen etkenlerin, yanlış anlamaların ve ön yargıların haritasını çizme şansı elde etmiş.

VIA: "DÜNYADAKİ HER ŞEY SENİNLE İLGİLİ DEĞİL, AUGGIE!"

Kapak resmine baktığımızda çizilmemiş bir yüzle karşı karşıyayız. Bu, yazıldığı üzere; damağı yarık, çenesi hayli küçük, gözleri pörtlek, kafası yamuk ve kulakları karnabahar şeklindeki Auggie'nin yüzü. (Auggie kendini *Saftirik Greg'in Günlüğü*'ndeki lanetli, küflü peynire, bir ördeğe ve kaplumbağaya benzetiyor.) Kapakta yüzde tek bir gözün olması dikkat çekiyor. Ne anlama geliyor diye çok düşündüm. Ta ki kitabı bitirene kadar da bulamadım. Kahramanların değiştiği her bölümde yer alan iç kapaklarda portreleri var. Tıpkı mucize çocuk gibi diğer anlatıcıların da yüzleri yok, tek gözle bakıyorlar bize. Saçları ve şapkaları farklı. Karşılaştıkça hoşuma gidiyor. Auggie'yi eşitliyor sanki. Kitabın başında Auggie'nin iç sesi beni hayli zorluyor, yazarın acımakla ilgili tutumunu yadırgıyorum ama diğer kahramanlara geçtikçe yapboz tamamlanıyor.

Auggie giderek merkezden uzaklaşıyor ve çevresiyle bir bütün oluveriyor. Çünkü herkesin birbiriyle kıyaslanmayacak şekilde çokça sıkıntısı, acıları ve yalnızlıkları var.

ÖĞRETMEN BAY BROWNE'NİN İLK ÖĞRETİSİ: EYLEMLERİNİZ ANITLARINIZDIR

Ablası Via sözgelimi; hep kardeşiy-le ilgilenen anne ve babasına sitemli. Auggie'den korktukları için onu terk eden arkadaşlarından, sokakta yürüyenlerin tepkisinden sıkılmış. Via diğer akranlarından hep olgun olmak, kendi kendine bakmak zorunda kalmış. Yalnız kalmış. Ve Via kitabın sonlarına doğru o kilit cümleyi sarf ediyor; bir çılgık gibi, köpekleri Papatya ölmek üzereyken: "Dünyadaki her şey seninle ilgili değil, Auggie!" Via'ya göre kardeşinin kendisini normal görmesi için o kadar çok çaba gösteriyor ki ailesi sonunda o da normal olduğunu düşünüyor. Sorun şu ki, Auggie normal değil.

AUGGIE: "BANA BENZEYEN TEK ÇOCUK BEN OLACAĞIM."

Annesi Auggie'ye her zaman moral vermek için güzel şeyler söylüyor. Aneler böyledir... Ama Auggie'ye göre sözleri yüzünü değiştirmiyor. İsabel ve Nate öyle iyi birer anne-baba ki yuvalarını "seni seviyorum"larla, neşeli davranışlarla, yaşlı köpekleri Papatya'yla her şeye rağmen mutlu kılmayı başarıyorlar. Bu anlamda Auggie ve Via çok şanslı. Ama yakın arkadaşları Summer, Miranda ve Jack normal bir yüzleri olmasına rağmen mutsuz büyümüşler. Aileleri yeterince korumacı ve ilgili değil çünkü. Yazar burada taraf tutmuyor, korumacı aileyi övmüyor. Sadece konum ve koşulları tarafsızca yerleştiriyor. Jack, Summer ve Miranda'nın sorunları bizi Auggie'nin trajik hayatından uzaklaştırıp, her insan önemlidir dememizi sağlıyor. Çünkü biz de okur olarak Auggie'yi merkez almıştık. Ondan başkası mühim olamazdı. Acımahtaydık çünkü. Acımak bizi de kör etmişti. Öyleyse biz de tek gözle bakıyorduk her şeye. Kapaktaki göz okumakta olan yüzümüzün gözüydü, belki de.

ISABEL: "SEVMEK İÇİN GÖZLERİNE İHTİYACIN YOK, DEĞİL Mİ?"

Öyle ki Via'nın eski en iyi arkadaşı Miranda ergenliğin en keskin döneminde, ailesine olan özlemiyle

gittiği yaz kampında Auggie'yi kendi kardeşi gibi anlatıyor herkese. İsabel annesi, Nate de babası. Papatya ise onun köpeği. Yaz kampında, yüzü normal olmayan bir kardeşi olduğu için ilgi görüyor ve yalanından utan-sa da bununla yaşamak ona haz veriyor. Kendine Via'nın kaçmak istediği şeyden bir yuva örüyor. Miranda altı yaşından beri, doğduğu günden itibaren Auggie'yi tanıyor ve seviyor. Hatta ona takması için astronot başlığı veren de o. Auggie o başlığı dışarda kimse yüzünü görmesin diye tam iki yıl kullanıyor. Ve kitabın sonunda bir itirafla öğreniyoruz ki babası Nate, o şapkayı atmış, herkes kaybolduğunu düşünürken ve ararken. Nate bunu şöyle açıklıyor: "Gerçek şu ki, yüzünü görmeyi özlediyordum, Auggie. Senin ondan her zaman hoşlanmadığımı biliyorum ama benim sevdiğimi anlamak zorundasın. Yüzünü her şeyiyle ve tüm kalbimle seviyorum."

YAZAR: EVREN AUGGIE PULMAN'A PEK NAZİK DEĞİLDİ.

"Kim ne derse desin güzelsin / Sözler seni yıkmaz / Her şeyinle güzelsin / Hayır, sözler seni yıkmaz" Chirstina Aguilera-Be-atiful şarkısının romanın içinden akıp gitmesi; pek çok sanat eserine, çocuk romanına ve özellikle *Fil Adam'a* (Joseph Carey Merrick'in gerçek yaşam öyküsü, Ashley Montagu'nin bilimsel eseri ve David Lynch'in unutulmaz filmi) da selam göndermesi kitabın dehlizlerini derinleştiriyor.

OKUR: AUGGIE PULMAN'I GÖRMEK İSTERDİM.

Yazarın bu kitaba bir mücevher olarak eklediği: "İnsan sadece kalbiyle görür." (Antoine de Saint-Exupéry, *Küçük Prens*) ifadesi yeni bir anlam kazanıyor ve işte, edebiyat dediğimiz şeyin, farklı zamanlarda yazılmış, farklı kitapların bir bütünü olduğunu kanıtlıyor. Köpek Papatya'nın güzel Auggie'nin yüzünü yaladığı sahnede bıraktım ben kendimi. Bu kitap benim mağaram artık, tıpkı Auggie'nin eve yabancı biri geldiğinde adasına kaçarak pelüş oyuncaklarından yaptığı o mağara gibi.

Mucize
R.J. Palacio
Türkçeleştiren: Berna Sirman
Pegasus Yayınları, 336 sayfa

Sen sus, sayfayı çevir de kitap konuşsun

Sima Özkan YILDIRIM

“Henüz okumayı bilmeyen çocuklar için dünya, metni olmayan bir resimli kitaba benzer.”*

3-5 yaş arası çocuklarda anlatı üretimini destekleyen kitapları, deneyimsiz bir öğretmenin yegâne kurtarıcısı olarak değerlendirme fırsatım oldu. Hem de ikinci bir dilin öğreniminde. Bu 15 ay süren macerada çocuk kitaplarının mutfağından çıkıp, büyük bir çocuk odasına geçtim. O kitapları tüketenlerin tam ortasına oturdum. Bu sihirli tecrübe, zorunluluktan nasip olmuştu ve onlarla, her birinden inanaması güç sonuçlar aldığım, pek çok görsel okuryazarlık “deneyi” yaptım. Kendi taktığım isimle benim “bakar okurlarım”, Türkçe okumayı sökmeleme isteyerek veya istemeyerek sekte vurulan ve kaçışı İngilizce’de arayan, bir kısmı çift dilli, oyunbaz insanlardı.

Bu ay inceleyeceğim kitabın yine Türkçe yazılmış bir resimli kitap, hem de çok merak ettiğim *Turuncu Teyze* olduğunu öğrendiğimde artık yaptığım gözlemlerden biraz bahsetme zamanının geldiğini düşündüm. *Turuncu Teyze*, deneyimli çocuk kitapları editörü olarak ve azınlık çocuk kitaplarına dair çalışmalarıyla yakından takip ettiğim Ebru Akkaş Kuseyri’nin ilk çocuk kitabı. Üstelik, elinin değdiği tüm kitaplarıdaki suluboya resimlemeleriyle, tek başına bir masal anlatıcısı saydığım İranlı çizer Vaghar Aghaei ile ortak çalışması. Başka yazarların kitapları üzerinde daha önce birlikte çalışmış olmaları, aralarındaki uyumdan da anlaşılabilir.

Turuncu Teyze yaklaşık 150 kelimeden oluşan az ama öz metniyle, re-

simleyle anlatının birbirini beslediği bir kitap. Canlı renklerin rolü, hangi tekniğin kullanıldığı, çizimlerdeki yalın ayrıntılar, metnin resmin neresinde durması gerektiği gibi meselelerin önemsendiğini görüyoruz. Bu durum *Turuncu Teyze*’nin çocuklara sadece okunacak değil, aynı zaman da gösterilecek bir kitap olduğunun en büyük kanıtı. Tıpkı sessiz kitaplar gibi bu kitap da yeniden ve yeniden üretmeye ideal.

İki karakterimiz var: Biri, daha kitabın kapağında tanıştığımız, kitaba adını veren turuncu saçlı, turuncu pa- buçlu bir komşu teyze; diğeri oyun oynamayı çok seven, sevimli bir çocuk, Ali. Bizim bakar okurlardan tek farkı okula gitmemesi.

Ali, çocuklarla oyun oynamaya zamanı olan *Turuncu Teyze*’yle saklambaç oynarken, masanın altına saklanıp da sobelenince, *Turuncu Teyze*’yi de yanına çağırır. *Turuncu Teyze* oraya sığamayacağını söyler. Ali de, “Uyu, uyan, küçül!” der. Ali uykuya dalmadan *Turuncu Teyze*’nin ona, “Uyu, uyan, büyü!” demesi gibi. Ama bu defa *Turuncu Teyze*’nin cevabı biraz şaşırtıcı, “Öyle şeyler kitaplarda olur Ali’ciğim.” Bir kurmaca metnin içinde olduğunu dile getiren Ali de şöyle karşılık verir: “Biz de bir kitabın içinde değil miyiz zaten?”

Akkaş metnin sonunda bizi oyuna getiriyor. Bu çift katmanlı, üst kurmaca örneği hikâye, son sayfada kurgu ve

gerçeklik arasındaki o ince sınırı ve kitaplarla gerçek yaşam arasında kurulan bağı belki de okuryazarlığının çok erken bir evresinde keşfetmeye çağırıyor. Birileri, o sayfayı açmadan önce duraksadığımızı görüp muhakkak, “Haydi sayfayı çevir,” diyecek.

Bir imza etkinliğinde yazarla tanışma şansını yakaladım. Kitabın sonuyla ilgili fikrimi belirttiğimde, Akkaş da hedef kitleye uygunluk açısından emin olmadığını ama gerçekle düşün ayırt edilemediği 3-6 yaş arası bir dönemden bahsetsek de, bizzat çocuklardan çok güzel geri dönüşler aldığını belirtti.

Acaba benim “bakar okurlarım” gelişimsel açıdan kendilerine uygun olmayan bu kitaba nasıl tepki verirdi. Ali’yi komşusuna emanet eden annesinin elini gözden kaçırmayarak, kendi annelerini özleyebilir ve ben metni hiç okumasam da kendi deneyimlerinden yararlanarak kitabı konuşturabilirlerdi. Sadece görsel yorumlamayla hem de. Düşünüyorum da kendilerini karakter olarak çizip, anlatının ve kâğıtların merkezine oturttukları maceralarında, ince motor becerilerini geliştiren tekniklerimizle ciltleyip bastığımız kitapların, Ali’nin bu “ev içi öyküsü”ndeki postmodern esintiden pek bir farkı yoktu doğrusu.

**Erken Okuryazarlık: 0-3 Yaş Arası Çocuk Kitapları*, Derleyen: Bettina Kümmerling-Miebauer, Koç Üniversitesi Yayınları, 2015

Turuncu Teyze
Ebru Akkaş Kuseyri
Resimleyen: Vaghar Aghaei
Sarıgaga Yayınları, 28 sayfa

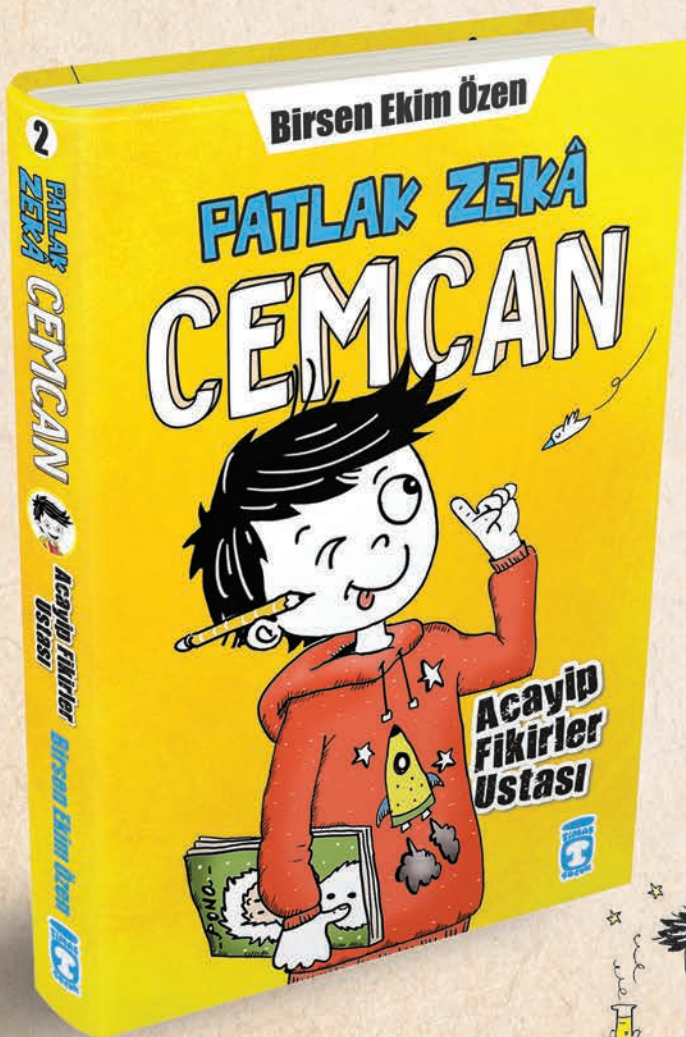

PATLAK ZEKÂ

CEMCAN

O, Biraz Parlak Çokça Patlak Zekâlı Cemcan!

Cemcan, "Acayip Fikirler Ustası" kitabında bu kez bilim dünyasında daha fazla ilerleme gösteriyor ve yaptığı ilginç buluşlarla ününe ün katmaya devam ediyor. Sürükleyici, delidolu hikâyesi ve eğlenceli çizimleriyle Patlak Zekâ Cemcan'ın yeni kitabını da okurlar çok sevecek!

iyi ki kitaplarım var...

timascocuk.com

timascocuk

timas_cocuk

Un var, şeker var, helva yok...

Suzan GERİDÖNMEZ

İllüstrasyonları hikâyenin ötesine geçen; kapak tasarımı, baskı ve kâğıt kalitesi içeriği gölgede bırakan; yazarın özgün dilinden çok temiz çevirisiyle dikkat çeken vasat ama özenle paketlenmiş, çok emek sarf edilmiş çocuk kitapları az değil. Ne yazık ki Lucy ve Laika da bu sınıfa giriyor.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, 3 Kasım 1957'de Sputnik adlı uyduyu uzaya fırlattığında içinde dişi bir köpek vardı. Husky-Terrier kırması bu şirin varlık, sokaktan gelme Laika'ydı ve dünyaya geri dönmesi hiç planlanmamıştı. Kabul, küçük bir kapsüle benzeyen daracık uzay aracında, aşırı ısınma ve stres nedeniyle birkaç saat içinde öleceği de hesaba katılmamıştı. Öngörülen, hayata gözlerini yummadan önce, yerkürenin etrafında günlerce turlamasıydı.

Öyle ya da böyle, Sputnik, Uzay Çağı'nın başladığına işaret eden büyük bir başarıydı. Küçük köpek Laika'nın hüzünlü ölümü bunu gölgeleyemedi. Yoksa?

50 yıl sonra 1998'de, Laika'yı uzaya gönderenlerden biri olan Oleg Gazenko pişmanlığını şu şekilde dile getirir: "Zaman geçtikçe üzüntüm artıyor.

Bunu yapmamalıydık... Bu görevden Laika'nın ölümüne değecek kadar çok şey öğrenmedik."

Peki ya Laika? Uzaya giden küçük bir köpek ne hisseder, ne düşünür?

Felsefe eğitimi almış, öğretim üyesi, İngiliz asıllı Will Buckingham, Laika'nın anısına yazdığı ikinci çocuk kitabında bu soruya eğiliyor. Ama yanlış anlaşılmasın. *Lucy ve Laika* küçük bir köpeğin uzay macerasını konu etse de söz konusu Laika'nın gerçek öyküsü değil.

Fantastik boyutlu hikâyenin hemen başında gökyüzündeki yıldızları seyretmeye bayılan ve evin bahçesinde atık malzemelerden derme çatma bir uzay aracı inşa eden küçük Lucy ile tanışıyoruz. Lucy, ilk uzay aracı denemesi Prototip I'ın uçabileceğine hiç ihtimal vermiyor, zaten ilerde Prototip II ve Prototip III'ü yapmayı planlıyor. Ama annesi onu çay içmek üzere eve çağırdığında olanlar oluyor. Prototip I havalanıyor. Hem de Lucy'nin en iyi arkadaşı, küçük köpek Laika'yla birlikte.

Sonrası Lucy'nin üzüntüsü, Laika'nın heyecanı, korkusu...

Köpeğini çok özleyen Lucy, üzüntüsünü zaman içinde uzayla giderek daha yoğun ilgilenerek, kendini evrenin sonsuzluğuna adanarak yeniyor. Herkesten daha iyi notlar aldığı öğrencilik dönemini bir gözlemesinde astronom olarak çalıştığı yıllar izliyor. Ne var ki bilimsel araştırmalarıyla büyük başarılar, hatta Nobel Ödülü kazanan Lucy evlenip çocuk sahibi olduktan sonra bile sadık dostu Laika'yı unutamıyor. Torunu Stella'ya, onun gibi küçük bir kızken sahip olduğu köpeği anlattığında artık ömrünün sonuna yaklaşmış, yaşlı bir kadındır.

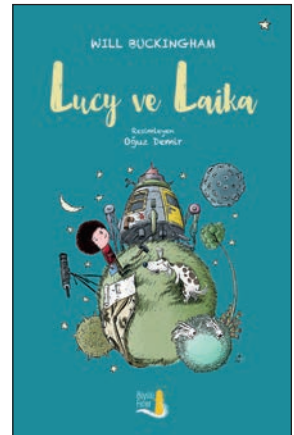
Oysa kitabın Laika başlıklı bölümlerinden, evrende çok hızlı hareket

eden dört ayaklı dostunun aynı süreçte pek yaşlanmadığını öğreniyoruz. Küçük köpek uzayın derinliklerinde kemik biçimli kocaman bir araçla karşılaşır. Gemideki zeki ve iyi niyetli uzay köpekleri Laika'yı gezegenlerine götürür. Küçük köpek bu şahane yere bayılır. Ama bir şey eksiktir. Uzay köpeklerinin zekâsına sahip olmayan Laika, adını koyamazsa da Lucy'yi fazlasıyla özlemektedir.

Kısacası derin bir dostluk hikâyesiyle yüz yüzeyiz. Tıpkı Einstein'ın görelilik kuramı, solucan delikleri ve bükülebilen uzay türü bilimsel meselelere merak uyandırma niyeti taşıyan bir öyküyle karşı karşıya olduğumuz gibi. Kurguyu felsefi konularla besleyen yazar, bir yandan da hayvanların düşüncü biçimine, daha doğrusu küçük bir köpek zeki bir insan arasındaki algı farkına ışık tutmaya çalışmaktadır.

Bütün bunlar özgün, başarılı bir çocuk kitabı için hayli zengin öğeler. Ama bazen malzeme fazla gelir. Bazen çok canlı resimlendirilmiş, akıcı

Lucy ve Laika
Will Buckingham
Resimleyen: Oğuz Demir
Türkçeleştiren: Şiirsel Taş
Büyülü Fener Yayınları, 185 sayfa

bir dille çevrilmiş, tertemiz basılmış bir çocuk kitabı onca malzemenin altında kalır. Özellikle de yazar, genç okuru sürüklemeye potansiyeli taşıyan bir olay kurgusu öremediye. Özellikle de kitabın başkahramanı, daha okur kendini onunla özdeşleştiremeden, birden tüm hayatını yüz metre koşusu misali, hızlandırılmış film gibi yaşamaya başlar ama bu esnada okuru peşinden koşturacak merakı ve empatiyi uyandıramazsa.

Ancak *Lucy ve Laika*'nın vasatın üstüne çıkamamasında, yan karakterlerin başkahramanla gerçek bir iletişim ya da ilişki geliştirememelerin payı da büyük. Kendinden daha bilgili öğrencilerden korkan öğretmen Bay Kingham, parka gidip uzun uzun düşünmekten hoşlanan düşünür baba ve lavabo tamir eden pratik anne gibi figürler, kaba hatlarla çizilmiş karikatürlerin ötesine geçemiyor.

Felsefeye gelince. Bilimsellikten çok mistizme meyilli yazarın, satır aralarına yerleştirmeye çalıştığı hayat derslerinin bazılarını anlamak epey güç. Mesela evrene, trilyonlarca yıldıza ve gezegene bakıp da hüznlenen, sonsuzluğun yanında küçük ve önemsiz olduğunu düşünen kişilerin kedere kapıldıklarını, bu kederin ise o insanları sevecenlikten uzaklaştırdığını (bkz. s. 62) kestirmeden, öylece iddia edebiliyor. Ya da tersine, uzaya bakıp milyarlarca kilometre ötedeki yıldızların ne kadar muhteşem ve hayret verici olduğunu düşünen insanların neşelenip yaşam enerjisiyle dolduklarını, aynı düz mantıkla ileri sürebiliyor. Sözde bu sayede “endişelerin artık eskisi kadar endişe verici, huzursuzlukların eskisi kadar huzur bozucu olmadığını fark ederler” ve dolayısıyla da “birlikte zaman geçirmekten keyif alacağınız, çaya davet etmek (...) isteyeceğiniz türden hoş insanlara dönüşürler”miş.

Sorun sadece bu tür “doğruların” fazlasıyla tartışmalı olması değil. Sorun, kurguya sanatsal biçimlerle yedirilemeyen her türlü mesajın bir edebi eserde sırtıtmasıdır. Ki bu, çocuklar için okumayı sıkıcı ve yorucu hale getiren olguların başında gelir.

İyi ki Oğuz Demir'in güçlü illüstrasyonları kendi başına canlı karakterler yaratabiliyor. İyi ki Şiirsel Taş'ın duru çevirisi teklemeyi okunabiliyor. Neyse ki kitabın baskı ve kâğıt kalitesi, hedef kitle gözetilerek seçilmiş satır arası punto uyumu gibi özellikleri metinde ilerlemeyi kolaylaştırıyor. Çünkü bu sayede *Lucy ve Laika* tüm zayıflıklarına rağmen yine de küçük okurla buluşma potansiyeli taşıyor. Tabii bu, kitabın çocuklar tarafından kısa süre sonra “off sıkıldım” denilerek bir yana konulması riskini ortadan kaldırmıyor.

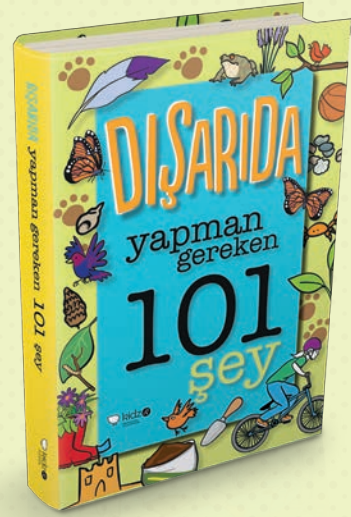
REDHOUSE

ŞİMDİ
RAFLARDA!

DIŞARIDA

yapman gereken

101şey

BİRBİRİNDEN EĞLENCİLİ
AKTİVİTELER SİZLERİ BEKLİYOR!

- ✓ SÜZGEÇTEN RÜZGÂR ÇANI YAP
- ✓ TORBADA ÇİLEK YETİŞTİR
- ✓ BİR GÜNÜNÜ ÇERÇEVELE
- ✓ AĞAÇLARIN YAŞINI HESAPLA

Tüm ürünlerimiz İnternet sitemizde %25 indirimli!

www.redhouse.com.tr

kidz
REDHOUSE KIDZ
ÇOCUK KİTAPLARI

facebook.com/redhousekidz
pinterest.com/RedhouseKitap
twitter.com/redhousekidz

Büyümeden önce öğrenilmesi gerekenler

Toprak IŞIK

Yaşamın doğal akışı içinde kendine yer bulan vazgeçilmez bir unsurdur cinsellik. Onu doğru yaşamak için bilgi sahibi olmak gerekir.

Kuraldışı Yayıncılık tarafından basılmış iki kitap... İlkinin adı, *Veli Nereye Gitti...* Milyonlarca katılımcısı olan bir yüzme yarışını, öncesi ve sonrasıyla birlikte konu edinmiş. Diğerinin adı da *Kızlar, Oğlanlar ve Beden Bilimi...* Kızların ve oğlanların bedenlerini anlatıyor. İlk kitabı Nicholas Allan yazmış ve künyede açıkça belirtilmemişse de, büyük olasılıkla yine o resimlemiş; Nil Gün, Türkçeye çevirmiş. İkinci kitabın yazarı Meg Hickling, çizeri Kim La Fave, çevirmen ise yine Nil Gün...

Veli Nereye Gitti'de, yarışmanın tüm katılanlarını burada tanıtmak olanaksız. Zaten kitapta da sadece Rüzgar ve Veli'nin bahsi geçiyor. Yarış sperm-ler arasında... Sperm-ler Ahmet Bey'e ait ama müsabaka Nihal Hanım'ın bedeninde gerçekleşiyor ve kazanan sperm ev sahibesi tarafından üretilen yumurta ile buluşuyor. Birincilik ödülü mü? Madalya ya da kupa değil; çok daha büyük... Yaşamın kendisi... Şampiyon sperm ile onu kucaklayan yumurta birlikte bir embriyo var ediyorlar.

İkinci kitabın, yani *Kızlar, Oğlanlar ve Beden Bilimi*'nin bir de alt ismi var: *Cinsellikle İlgili İlk Sorulara Yanıtlar...* Söz konusu sorulara *Veli Nereye Gitti*'de de değinilmişti elbette ama bu kez hikâye çok daha başından ele alınmış. Öncelikle cinselliğin buluşturduğu iki beden ayrıntılı biçimde tanıtılmış.

Kızlı erkekli bir grup çocuk toplanmışlar. Yanlarında anneleri, babaları,

nineleri ve dedeleri de var. Bilgilendirme amaçlı bir toplantı bu... Bilgilendirecek olan ise Sevin Hemşire... Çocuklara bedenleri ve cinsellikleri hakkında eğitim verilirken, dinleyici koltuklarında yetişkinlerin işi ne acaba? Sanki yazar şunu söylemek istemiş: Cinsellikle ilgili eğitim, bir uzman tarafından verilmelidir. Hatta bu eğitimi yetişkinler de almalıdırlar. Kuşkusuz onlar, çoluğa çocuğa karışmış yetişkinler olduklarına göre bedenlerini yeterince tanıyorlardır. Cinselliğe dair tecrübeleri de vardır. Pekî, neden alıyorlar bu eğitimi? Belki de onlar da çocukların cinsellik konusunda nasıl bilgilendirileceğini öğrensinler diye oradadırlar. Ve bu, toplum için ne kadar da değerli bir bilgidir. Çocuklara kendi bedenlerinden ve cinsellikten utanmayı öğreten yetişkinler nasıl da yaygındır.

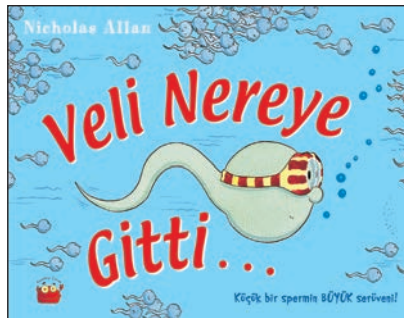
Sevin Hemşire, vücudun içindeki ve dışındaki organları tanıtırken, kimsenin bedeninde gizli kapaklı bir nokta bırakmayacak kadar ayrıntıya giriyor. O kadar ki erkek çocuklar kızların bedeninde dışarıya açılan kaç kanal olduğunu öğreniyorlar: Üretra, anüs ve vajina... Ve elbette ki kız çocukları erkek arkadaşlarının bedenine dair birçok bilgiye kavuşuyorlar. Penisin sertleşmesinden, testislerin işlevine

değin... Sevin Hemşire'nin amacı belli; gençlerin hem kendi bedenlerini hem de karşı cinsini öğrenmelerini sağlamak. Verdiği en önemli bilgi belki de şu: Tüm bunlar ayıp değildir, gizli ve gizemli de değildir, iğrenç hiç değildir. Yaşamın doğal akışı içinde kendine yer bulan vazgeçilmez bir unsurdur cinsellik. Onu doğru yaşamak için bilgi sahibi olmak gerekir.

Cinsellik eğitiminin önemini herhalde günümüzün tüm çağdaş toplumları kabul ediyordu. Biz de çağdaşlık iddiasındayız; ancak yeterince çağdaşlaşabilmiş değiliz. Mevcut yetişkinlerin çoğunluğu, büyük olasılıkla ilk cinsel bilgilerini küfürlerden edinmiştir. Bu insanlar, seksi, bilinçaltılarında ve bilinçlerinde bir ceza yöntemi olarak konumlandırmışken sevişmeye çalışıyorlar. Cinsel ve zihinsel sağlıklarını bu çelişkinin gölgesinde korumaları bekleniyor onlardan. Başarısızlık ve mutsuzluk garantili bu yoldan, "Uygur- garlık adına kötü bir denemeydi," deyip dönmek gerek artık. Yeni güzergâh seçimi için ise cinsellik eğitimi şart.

Kuraldışı Yayıncılık bu iki kitabı ülkemiz çocukları ile buluşturarak kesinlikle iyi bir iş yapmış. Benzer içerikli kitaplar diğer yayınevlerinde de yayınlanmalı; çünkü bu yolda çevirmemiz gereken daha çok sayfa var.

Veli Nereye Gitti
Yazan ve Resimleyen: Nicholas Allan
Türkçeleştiren: Nil Gün
Kuraldışı Yayıncılık
32 sayfa

Kızlar, Oğlanlar ve Beden Bilimi
Meg Hickling
Resimleyen: Kim La Fave
Türkçeleştiren: Nil Gün
Kuraldışı Yayıncılık, 32 sayfa

Düşler Sirki

Alev KARAKARTAL

Düşler Sirki, sadece modern-ötesi dünyanın hastalıklı, vahşi ve adaletsiz işleyişine bir eleştiri değil aynı zamanda diğeriyle empati kurmayı, ötekini tanımayı ve anlamayı, birlikte yaşamayı da yücelten bir kitap.

Ötekileştirme, farklı olanı dışlama, yabancı düşmanlığı, mutlak ve mutlakla çürüten bir iktidar, rant arsızlığı... Bir çocuk kitabı için ağır meseleler diyen varsa İtalyan yazar Angela Nanetti'nin yeni kitabı *Düşler Sirki*'ni okumasını öneririm. Düş mü gerçek mi olduğunu anlayamayacağınız, rengârenk ve heyecan dolu bir macera da bonusu. Çünkü "bir öykünün gerçek ya da düş olmasının hiçbir önemi yoktur; önemli olan güzel olmasıdır"...

Herşey'in sahibi olan bir tiran tarafından yönetilen, steril, hikayesini ve kim olduklarını unutmuş insanların dünyasında yaşar Giacomo. Dünyayı koklayarak tanıyan, en sevdiği faaliyet bacayı yani burnunu işaret parmağıyla bir güzel temizlemek yüzünden alay konusu olan, azarlanan bir çocuk. Kokuların peşinden sürüklediği hayatına, bir anda "güneş doğmuş gibi" katılan yeni sınıf arkadaşı Rocchina'yla birlikte dünyası da değişecektir Giacomo'nun. Rocchina, diğer çocuklar gibi görünmez, onlar gibi giyinmez, onlar gibi kokmaz. Patlamış mısır kokan bu yeni arkadaş, üstelik bir sirkte çalışır, kirli ve tehlikeli görülen 'Eski Şehir'de yaşar.

Tiran'ın (İyiliksever Patron Bay Plum'un), Eski Şehir'i "dünyayı daha incelikli kılmak için nesneler tasarlayan sanatçılar"dan yani rat(fare) halkından temizlemek için yaptığı planlara karşı çıkmak, iki çocuğa ve üç bilge kediye kalacaktır. Zira "daha incelikli bir dünya, daha az tüketim, şarkılar ve güzel kokan, lezzetli yemekler" reklamı yapılan ürünler değildir.

Düşler Sirki, sadece modern-ötesi dünyanın hastalıklı, vahşi ve adaletsiz işleyişine bir eleştiri değil aynı zamanda diğeriyle empati kurmayı, ötekini tanımayı ve anlamayı, birlikte yaşamayı da yücelten bir kitap. Anneleri sadece mutfağı tıkmayan, anne aynanın karşısındayken babayı mutfağa gönderen, çocukların bakımını her iki ebeveyn de paylaştıran eşitlikçi dili ayrıca takdire şayan.

Nanetti'nin kurduğu dünyanın belki tek kusuru; kedilere ve diğer hayvanlara yüklediği pek çok olumlu özelliğe karşın, farelere karşı gösterdiği acımasızlık. Yok edilmesi gereken kötü bir virüs muamelesi gören farelerin, kediler (ve insanlar) tarafından uğradıkları şiddet ve dehşetten çıldırmış hale geldiklerinde bile düşmanlaştırılıp merhamete değer bulunmamasının pek çok çocuk okuru üzeceğini sanıyor/umuyorum. Ötekileştirmeyi bu kadar mesele edinen bir yazarın, konu hayvanlar olunca basiretinin bağlanması bir hayli şaşırtıcı.

Kitapla ilgili bir başka sorun da çeviri yöntemi. İtalyanca aslında (varsa) dilin yapısından kaynaklanan haber/zaman kiplerinin sürekli değişmesi bir sorun olmayabilir. Ancak çeviri yapılırken, çevrilen dilin kurgusunun, ritminin ve dinamiklerinin göz önüne alınması ve buna uygun bir uyarlama yapılması beklenir. *Düşler Sirki*'nde ise birbirini takip eden cümleler, paragraflar, hatta aynı cümlelerin içinde kullanılan farklı zaman kipleri, hem metnin kendi iç ritmini hem de okuyucunun murat ettiği herhangi bir ritmi tutturma olanağını yok ettiği gibi, dikkati dağıtıyor, okumayı zorlaştırıyor. Birkaç örnek vermek gerekirse;

-Giacomo... ödeviyle evine dönmüş-TÜ. Annesi onu, "Neden dersini dinlemiyorsun?" diye azarLAR.

-Kediler yanıt verMEZ. Şimdi şehrin yüksek bölgesine doğru koşuyorlar-DI...

- Rocchina daha fazla açıklama yapmak için çaba harcamAZ; ama o ne kadar az konuşursa, çocukların da o kadar çok ilgisini çekiyorDU. Şimdi bütün sınıf onların çevresindeyDİ. "Gösteri kaçta başlıyor?" diye sorAR Ornella. vb...

Angela Nanetti, İtalyan edebiyatının özel ve önemli kalemlerinden biri. Hans Christian Andersen Ödülü sahibi yazarın, şimdiden çocuk edebiyatı klasikleri arasına giren *Dedem Bir Kiraz Ağacı*, *Mistral* ve *Kuyruklu yıldız Eken Adam* adlı kitapları da Türkçeye çevrilmiş. En üzücü olan da, bir Türkiyeli olarak *Düşler Sirki*'ni okurken, "yazarı iyi ki İtalyan" demekten kendinizi alamıyor olunuz. Zira kendisinin bir yazar, yazdığının da bir çocuk kitabı olmasının hiçbir önemi olmaksızın, aksine belki tam da bu nedenlerle, sorguladığı kavramlar yüzünden başına gelebilecekler tecrübeyle sabit. Son söz Ay'a uzanan, kapan kurucu Lunes'in olsun o halde: "Yaşayan görür"...

Düşler Sirki
Angela Nanetti
Türkçeleştiren: Nilüfer Uğur Dalay
Günüşiği Kitaplığı, 144 sayfa

Şair, masalcı olursa...

Melek Özlem SEZER

Nar gibi bir şey masal. Ağacının, çiçeğinin şiirsel hoşluğu, neşeli ve kıskırtıcı rengi, muhteşem biçimiyle narın verdiği coşku, iyi bir masal tekerlemesini dinlerken yüzümüzde beliren sevince benziyor.

Hayal gücünün ve edebi zevkin gelişiminde, kuşkusuz her edebi türün kendine özgü bir katkısı var. Bunlar ayrıca hayata “bir başkalık” dediğimiz şeyin katılmasını da sağlıyor. Masalsa “bambaşka” denilen şeyin, havai fişek gibi zihinde patlamasını ve saçılan ışık zerreciklerinin benliğimize sinmesini... Çünkü masal, bütün edebi türleri içinde barındırıyor ve diğer türlerle akrabalık ilişkisini geliştirdikçe de tadı daha çok çıkıyor.

Nar gibi bir şey masal. Ağacının, çiçeğinin şiirsel hoşluğu, neşeli ve kıskırtıcı rengi, muhteşem biçimiyle narın verdiği coşku, iyi bir masal tekerlemesini dinlerken yüzümüzde beliren sevince benziyor. Narın bereket simgesi olması ise bir masal kitabının muştuları için tuttuğumuz dileğe: “Çarşıdan aldım bir tane, eve geldim bin tane.”

Nara benzer demişken masal okumanın bereketi ayrı, yazmanın bereketi ayrı. Ne de olsa yazar hangi türde yazarsa yazsın, masal çalışırken kendi ambarında farklı tohumlar bulup fiizlendirebiliyor ve bunları kaleminin asıl mecrasına taşıyabiliyor. Ve bazen de yazan kişi uzmanlaştığı alanın oyunlarını masala katveriyor. Tıpkı Ataol Behramoğlu’nun yazdığı *Dünya Halk Masalları*’nda olduğu gibi. “*Kirpi böbürlene kirpilene söyleyip bu sözleri*” gibi ifadeler, Behramoğlu’nun şairliğinin masaldaki kıpırtılarının en belirgin örneği. Bunun dışında “seci” yani düz yazıda şiir, sesin hoşluğu ve acıklılığı için kafiyenin kullanımı da yer yer göze çarpan unsurlardan.

Kitaba çoğu tanıdık olan masallar alınmış. Örneğin “Yaşlı Balıkçı ve Altın Balık”, bir Rus masalı olarak aktarılıyor ama pek çok ülkede hemen hemen aynı anlatılıyor. Gerçi Afrika masalları hariç, masalların evrenselliğinden ve ülkeden ülkeye, kimi zaman yerel unsurlarla biçimde farklılıklar taşıyarak yayıldığından söz edebiliriz.

Açgözlü karısı nedeniyle altın balığın mucizelerinden yoksun kalış anlatısında cinsiyetçi bir yan, diğer masalların iletilerinde de kimi başka sıkıntılar bulabiliriz. Öte yandan bütün bunlar da bize, hem tüm dünyanın hem de farklı ülkelerin kültürlerini inceleme ve masal kültürünü anlama olanağı sağlıyor.

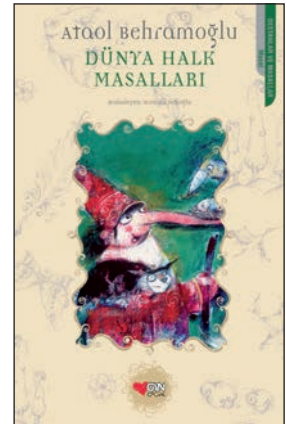
Modern masallarda iletilere pür dikkat kesiliyor, pedagojiye sıkı sıkıya bağlanıyoruz. Bu da kuşkusuz doğru olan. Peki, ama eski masalları ne yapacağız? Onları günümüze uyarlarken budayıp çocukların dünya hep böyleydi demesine, toplumsal ve kültürel geçmişin izlerinin bugüne yansımalarını teşhis edememelerine mi neden olacağız? Zor bir soru, hele masal kültürünü yarına hazırlamak için geçmişin de bilinmesi gereği göz önünde tutulursa.

Dünya Halk Masalları, masal kültürünün çocuklarla tanıştırılması için uygun bir kitap. Algıları manipüle edecek biçimde şiddet, cinsiyetçilik, duygu ve düşünce öğreniminde affedilmez hatalarıyla yetişkinlerin masal inceleme rafına kaldırılması gereken bir içerik barındırmıyor. Belli ki masallar seçilirken kadim masal kültürünün lezzetleri kadar pedagojik sakıncalardan uzak durmaya da dikkat edilmiş.

Oldum olası düşkünümüdür masala. Bugüne kadar okuduğum masal kitaplarını üst üste koysam evimin tavanını aşar. Hal böyle olunca, yeni bir masal keşfetmek benim için zor. Yeni okuduğum kitaplar, çoğunlukla eskiden bildiklerimle karşılaşmama neden oluyor. Ama bir masalın kırk farklı versiyonunda aynı şeyi okusan da, kırk birincide “Gidip birkaç masal kitabı daha alayım.” dedirten bir muştuyla karşılaşabiliyorsun. Örneğin “Uçan Gemi” masalının finali, çok sevdiğim bir kalıbı hiç rastlamadığım bir şekilde kullanmasıyla kalbimi güm güm attırdı:

Ataol Behramoğlu
Dünya Halk Masalları
Can Çocuk Yayınları, 168 sayfa

"Dillere destan bir düğün yapılmış o ülkede. Benim de yolum düştü o şölene. Fakat pabuç yerine iki ayağıma iki bardak geçirmişler, sırtıma kâğıttan bir kaftan giydirmişler, başıma da şapka diye tereyağı koymuşlar, fark etmedim bile... Oynamaya başlayıp da kızsınca, tereyağı erimeye başlamasın mı! Kâğıt kaftan yırtılıp, bardaklar kırılıp tuzla buz olmasın mı!

İşte o zaman altı okka yaptılar, dört aksakallı dedenin dört ucundan tuttuğu bir çarşafı sallayıp sallayıp da fırlattılar beni. Dosdoğru buraya, şu kulübedeki minderin üstüne düştüm. Hemencecik bağdaş kurup bu masalı anlatıverdim sizlere..."

Bu final, masalın hayal gücündeki ve acarlığında ki sınırsızlığa iyi bir örnek kanımca. Peki, *Binbir Gece Masalları*'nda denildiği gibi "Gözün içine iğneyle yazılması gereken" başka ne var bu kitapta dersiniz, bence "Savaların Gözcüsü", çocuğu yetişkin yaşamına hazırlamada ve hatta yetişkinlerin yaşam becerisini geliştirmede özel bir öneme sahip.

Bir zamanlar Afrika'daki savanlara kötünün de kötüsü bir adam dadanıp hayvanları öldürmeye başlamış. Yemek için olsa, doğanın işleyişi der kabulleniriz ya; bu adam insanca bir tuhafılık tutturmuş, hayvanları zevkine öldürüyormuş.

Hayvanlar dehşete kapılmış, düşünmüş taşınmış, derken ateş gibi kıpkırmızı bir kertenkeleye danışmışlar. O da demiş ki: "Eğer bu kötü adam yaklaşırsa sizi birisi zamanında uyarırsa gizlenirsiniz, böylece sizi bulamaz. Demek ki size bir gözcü-koruyucu gerek."

Kim olsa, kim olsa?

Leopar demiş ki: "Gözlerim uzakları iyi seçer. Bacaklarım çeviktir, iyi koşarım. Bir yere sinip sessizce gizlenmeyi beceririm. Gözcü olarak benden iyisini bulamazsınız."

Leoparın becerileri hakkında söyledikleri doğru ama midesi boşken ağzı durur mu? Masalın devamında leoparın bu durumu kendi çıkarı için kullanacağını, hayvanların da daha sonra bir çözüm arayıp bulacağını tahmin ettik biz yetişkinler. Çocukların da bu tahminde bulunabilmeleri, hayat bilgisinin gelişimine bağlı değil mi? Ama aslolan o ki bir meseleyi salt başkalarının hayatında değil, kendi hayatımızda da hemen teşhis edip çözüme odaklandığımızda geçiyoruz hayat bilgisi dersimizi. Masal, hayal gücü yüksek ve gerçekçi bir hayat bilgisi öğretmeni olduğu için de çok değerli.

**Bir insanı evcilleştirirken
ihtiyacınız olan üç şey:
Sabır, Sabır ve yine Sabır!**

Bir ejderha ve küçük bir kızın
bütün farklılıklara rağmen
kurdukları özel dostluğun,
duygusal, öğretici ve bir
o kadar da komik öyküsü...

<http://facebook.com/altinkitaplar>

<http://twitter.com/altinkitaplar>

www.altinkitaplar.com.tr

Kelimeler kadar çizgiler de anlatıyor

Ceyhan USANMAZ

Peter Sis, Saint-Exupéry'nin hikâyesini anlatırken kelimelerle birlikte çizgilere başvuruyor. Üstelik Peter Sis'in kitabında, çizgilerin çoğu zaman kelimelerden daha gevezeler olduklarını da söyleyebiliriz!

Küçük Prens'i hepimiz tanıyoruz. Ev büyüklüğünde bir gezegende, biri sönmüş ve ikisi hâlâ aktif yanardağları ile eşsiz güzellikte çiçeğiyle "tek başına" yaşadığını; sonrasında, yakınındaki diğer gezegenlere yaptığı yolculuklarda nelerle karşılaştığını da az çok biliyoruz. Üstelik şimdilerde, hemen hemen her yayınevinden, birbirinden birazcık da olsa farklı *Küçük Prens* kitaplarıyla karşı karşıyayız... Hatta meyve suyu kutularının üzerinde, okul çantalarında, defter kapaklarında, kalemlerde, silgilerde daha sık rastlar olduk yüzüne. Bunun sebebi, telif haklarının geçerlilik süresinin dolmuş olması elbette. Bildiğiniz gibi, yazarların aramızdan ayrılışlarının üzerinden 70 yıl geçmişse, arkada bıraktıkları eserleri de hiçbir telif kısıtlaması olmaksızın herkes tarafından yayımlanabiliyor. Bir yandan sevindirici bir durum bu; mesela, artık mandalina kokulu sayfalara sahip bir *Küçük Prens* kitabımız bile var! Ancak bir taraftan da buruk bir sevinç; çünkü *Küçük Prens*'in yazarının artık aramızda olmadığını, hatta ölümünün üzerinden 70 yıl geçtiğini hatırlıyoruz...

Aslında Antoine de Saint-Exupéry, bazı başka yazarlara göre daha şanslı. "Pinokyo'yu yaratan kim?" diye sorulsa örneğin, cevapların büyük bir kısmı eminim "Gepetto Usta" olacaktır; "peki ya Gepetto Usta'yı" diye sorsak; yani yazarı kimdir o hikâyenin? Ya da mesela Kibritçi Kız, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, harikalar diyarındaki Alice; çoğu zaman yazarlarını bir çırpıda söyleyemediğimiz, hatta bilmediğimiz karakterlerden bazıları... Saint-Exupéry'yi, daha iyi tanımamızın sebebi ise, *Küçük Prens*'in ilk sayfalarında kendinden de bahsetmesi. Ne diyordu; "Pilotluğa merak sardım.

Dünyanın her yerinde biraz uçuş yaptım." Pilot olduğunu öğreniyorduk böylelikle Saint-Exupéry'nin; bir gün Büyük Çöl üzerinde uçarken motorunun bir parçasının kırıldığından ve acil iniş yaparak çölde tek başına bir ölüm-kalım savaşına tutuştuğundan bahsediyordu. Küçük Prens'le tam da orada tanışıyor ve sonrasında da bizimle tanıştırıyordu...

Biz de şimdi Antoine de Saint-Exupéry'yi biraz daha tanıyalım. 1900'da Fransa'da, uçağın icat edilmekte olduğu bir dönemde doğdu. Çocukken hep uçmayı hayal etti. Sonunda genç yaşta pilot olunca soluk kesen maceraları başladı. Uçakla posta taşıyan ilk pilotlardan biri oldu, pilot arkadaşlarıyla uzak diyarlara yeni uçuş rotaları yarattılar. Antoine uçağıyla dağları, çölleri aştı, rüzgârlarla, fırtınalarla boğuştu, hatta havacılık rekor denemelerine girişti. Birkaç kez uçağı düştü. Yukarıdan yeryüzünü seyrederken dünyadaki ve gökyüzündeki hayat üzerine uzun uzun düşünmeyi severdi, bu düşünceler ona tecrübelerini yazma esini verdi...

İşte Peter Sis'in, Türkçede yeni yayımlanan kitabı *Pilot ile Küçük Prens*,

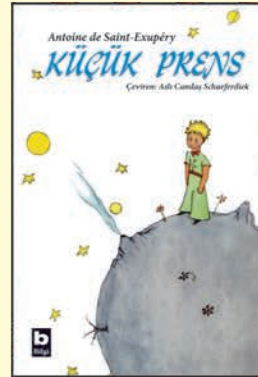
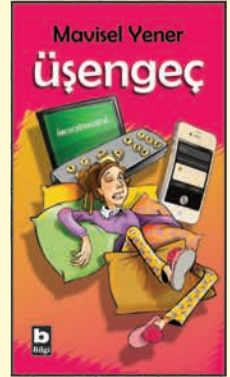
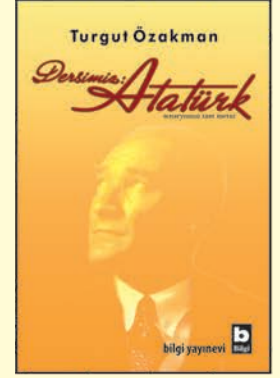
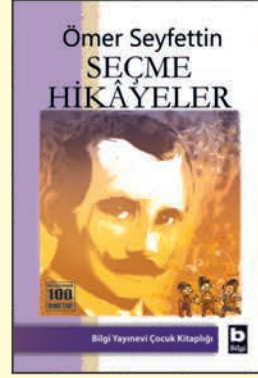
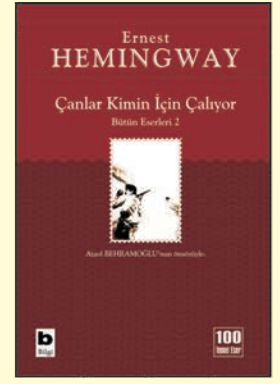
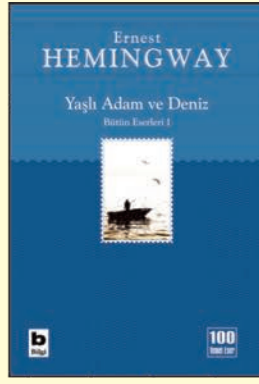
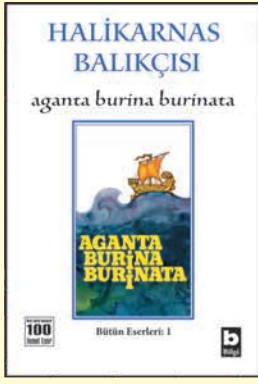
isminden de az çok anlaşılacağı gibi, bu pilot ile Küçük Prens'in iç içe geçmiş hayat hikâyelerini daha da ayrıntıya girerek anlatıyor. Nasıl ki Saint-Exupéry bize Küçük Prens'in hikâyesini anlatmışsa; Peter Sis de Saint-Exupéry'nin hikâyesini anlatıyor. Ve nasıl ki Saint-Exupéry Küçük Prens'in hikâyesini anlatırken kelimelerle birlikte çizimlere de başvurmuşsa; Peter Sis de Saint-Exupéry'nin hikâyesini anlatırken kelimelerle birlikte çizgilere başvuruyor. Kelimeler kadar çizgiler de anlatıyor... Hatta kelimelerle çizgiler bir

araya geliyor; kimi cümleler bir uçağın kuyruğunda Dünya'nın çevresini turluyor, kimi cümleler bir geminin rotasını çiziyor... Üstelik Peter Sis'in kitabında, çizgilerin çoğu zaman kelimelerden daha gevezeler olduklarını da söyleyebiliriz!

Bir şekilde Küçük Prens ile hayatı iç içe geçmiş bu pilotu merak edenler için Peter Sis'in kitabı biçilmiş kaftan. Kısa kısa metinleri ama uzun uzun baktıran çizimleri ve tasarımıyla harika bir biyografi çalışması...

Pilot ile Küçük Prens
Yazan ve Resimleyen: Peter Sis
Türkçeleştiren: Çiçek Kılıç
Alef Yayınları, 48 sayfa

Çocuklarımıza gönül rahatlığıyla önerebileceğiniz

yüzlerce kitap BİLGİ YAYINEVİ'nde...

Haydi! Hayallerimizi gerçekleştirmeye

Elçin KUZUCU

Hayat hepimize aynı şartları sunmuyor. Kimimiz istediklerimize ulaşmak için çok büyük mücadeleler verirken kimimiz de başkasının hayal bile edemeyeceği imkânlarla daha doğuştan sahip oluyoruz.

İşte *Benim Adım Palyaço* kitabının başkahramanı Can, 11 yaşında annesi ve ağabeyiyle yaşayan, küçük bir palyaço. Okul masraflarını çıkartmak ve ailesine yardımcı olmak için ağabeyiyle birlikte okul saatleri dışında, çocukların doğum günlerine giderek kazançlarını sağlıyorlar.

Eskiden bakkallara külah, kese kâğıdı yapıp satan; uzun yaz tatillerinde bir esnaf yanında çırak olarak çalışıp, okul dönemi için harçlığını çıkaran çocukları hatırlar mısınız? Yolda yürürken herhangi bir köşede fark ettiğiniz, bir dükkânda kendisinden bir şeyler istediğiniz çocuklardan biri Can. O kadar gerçek!

Hayat hepimize aynı şartları sunmuyor. Kimimiz istediklerimize ulaşmak için çok büyük mücadeleler ve-

rirken kimimiz de başkasının hayal bile edemeyeceği imkânlarla daha doğuştan sahip oluyoruz. Ancak yetersiz imkânlarla sahip olmak demek, hayata dair tüm beklentilerimize küsüp, bir kenarda yaşamak olmamalı!

Kitabı okurken size, Can'ın 2-0 yenik başladığı hayatta, işler fazla yolunda gidiyor gibi görünebilir. Ancak bu da hayatın bir gerçekliği değil midir? Bir taraftan eksik olan, başka bir taraftan fazla olamaz mı?

Sevgili Nilgün Ilgaz, bu eserinde bize Can'ı içimizden biri olarak fark ettirmekle kalmıyor, Can gibi çocukların çevresinde keşfedilip desteklenmediği takdirde, en güzel yerlere ulaşabileceğini de hatırlatıyor. Can, gittiği doğum günlerinde "Neden ben?" diye sorgularken; "Olsun varsın! Güleceğim de ağlayacağım da! Bir süre daha çalışmalıyım" cevabıyla, hedefe gidilen yolda zorlukları kabullenmeyi öğretiyor.

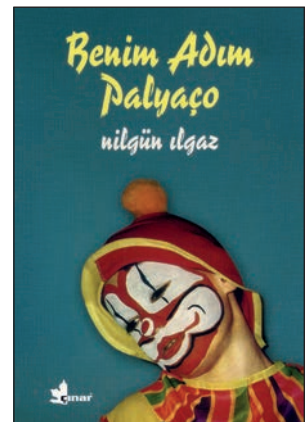
Eserde; Can'dan mücadeleyi, ağabeyinden kabulleniş, Banu öğretmeninden cevherleri keşfetmeyi, Ali'den akran zorbalığını ve aslında şiddet eğilimli çocukların kendi ailelerinde şiddet gördüklerini, Yasemin ve Ahmet'ten dostluğun sınırsız desteğini öğreniyoruz. Anlatı, ilk bakışta fazla didaktik olarak görülse de hayatımızdaki en mucizevi öğretmenler bazen bu tür kitaplardır. İşaret parmağını sallayarak; "Şunu yapmalısın, bunu yapmamalısın!" diye bağırarak birilerini duymak yerine, hayatımızın gerçek bir kesitinden güçlü olay kurgusunu okuyarak da öğrenebiliriz, yeter ki isteyelim!

Her bir karakterden öğrendiklerimiz ve çocukların iç dünyalarına çıktığımız yolculuk eserin buz dağının üzerinde kalan kısımları. Tıpkı: "Tüm düşlerimiz gerçekleşebilir, eğer onları kovalayabilecek cesareti kendimizde bulursak" dediği gibi Walt Disney'in. Buz dağının altındaki kısım ise eseri

bir çocuk kitabı olmaktan çıkartıyor. Hayallerimizin peşinden koşarken tüm güçlüklerle göğüs germeyi, pes etmemeyi öğütüyor ve bizi sevenlerin de desteğiyle hedefimize ulaşabileceğimizi anlatıyor. Kumbarada biriktirdiğimiz parayla hayalini kurduğumuz oyuncak almak ya da karne hediyesi olarak o çok arzu ettiğimiz bisiklete ulaşmak gibi unuttuğumuz bir hazzı yeniden tadıyoruz. Üstelik yazar, bütün bu tadına vardığımız duyguları, kitabın kahramanlarının hayatındaki olaylarla öğrendiklerimizi -belki yeniden hatırladıklarımızı- bilim projesi ya da tiyatro yarışması gibi güncel etkinlikleri kullanarak bize yaşıyor. Okullardaki bu etkinliklerle nice Canlar keşfediliyor.

Nasıl ki hâlâ keyifle okuduğumuz, Rıfat Ilgaz'ın ölümsüz eseri *Hababam Sınıfı* bizi capcanlı atmosferin içine alıyor; işte Nilgün Ilgaz da *Benim Adım Palyaço* ile toplumun içinden gelen, gözümüzün önünde yaşanan, belki de unuttuğumuz ya da fark etmediğimiz birçok duyguyu, sorgulamayı bize yaşıyor. Can gibi hayallerinizin peşinde koşarken, nice Banu öğretmenlerle, Yasemin ve Ahmet gibi arkadaşlarla karşılaşmanız ümidiyle!

Benim Adım Palyaço
Nilgün Ilgaz
Çınar Yayınları, 118 sayfa

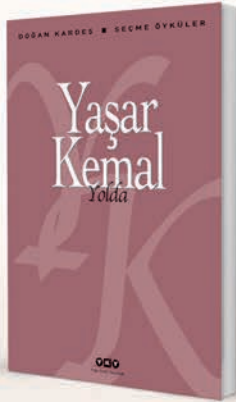

Yaşar Kemal'in çocuklarını okumak... Türkiye'yi okumak...

Türkiye edebiyatının büyük ustası Yaşar Kemal'in yazdığı *Kalemler*, dokunaklı ve sarsıcı bir öykü. Şimdi bu öykü, Sedat Girgin'in resimlediği yeni bir baskıyla okurlarıyla buluşuyor.

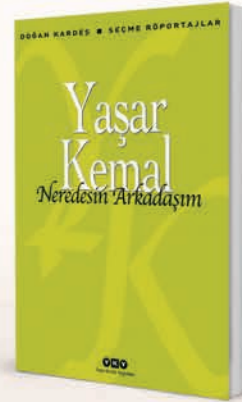
Kalemler
Resimleyen: Sedat Girgin
Doğan Kardeş, 48 s.

Neredesin Arkadaşım
Seçme Röportajlar
Doğan Kardeş, 112 s.

Yağmurla Gelen
Resimleyen: Mustafa Delioğlu
Doğan Kardeş, 84 s.

Yolda
Seçme Öyküler
Doğan Kardeş, 112 s.

Sana güveniyorum, öyleyse yok musun?

Gökçe GÖKÇEER

Birine güvendiğiniz ve onu çok sevdiğiniz zaman, hayalinizde yarattığınız kişi midir asıl sevip güvendiğiniz? Yoksa gerçekten karşınıza duran mı? Bu, üzerinde uzun uzun konuşabileceğimiz, basit görünen derin mevzulardan. Kahramanımız İhtiyar Pastacı'nın başına gelen de, buna benzer bir durum işte...

Baştan söyleyeyim: Bu yazı, kitabın sonu hakkında bilgi veriyor! Çünkü bazen hiç söylenmemesi gerektiği düşünülen şeyleri söylemek gerekebilir. Hem de en başta!

Ahududulu pasta ve tıpkı bir ahududulu pasta kadar kırmızı olan dört kedi; Paolo, Luigi, Giovanni ve Umberta... İhtiyar Pastacı'nın şu hayatta en çok sevdiği şey iki şey. Dört kedi, tek bir madde olarak sayılabilir, çünkü hepsine, hiç ayırım yapmadan bayılıyor! Ancak bu pastacının bir derdi var. Güzelim pastasının üzerindeki ahududular sürekli kayboluyor. Suçluyu bulmak ise hiç kolay değil. Sincaptan eşeğe, köpekten komşu çocuğuna kadar herkesten şüpheleniyor pastacı ama sonuca bir süre ulaşamıyor.

Kitabın sonunda suçluları yakalıyoruz hep beraber. Fakat o da ne? Meğer kırmızı kedileri değil miymiş pastacının aradığı hırsızlar! Yani her şey gözünün önünde olup bitiyormuş da haberi yokmuş. İhtiyar Pastacı bu duruma çok şaşırıyor ve üzülüyor elbette. Ama üzülmeden önce biraz durup düşünmesi gerekiyor. Çünkü suçlu bulunduğu

zavallı kediler, aslında sadece İhtiyar Pastacı'yı mutlu etmek için ahududuları çaldıklarını itiraf ediyorlar. Neden mi? İhtiyar Pastacı kırmızı kedi seviyor da ondan! Bu gerçekle kedileri sayesinde yüzleşen ve yaptığından çok utanan pastacı, anlıyor ki aslında kedilerini renkleri için değil, oldukları gibi seviyor. Eh, insan sevdiğini bu yüzden sevmeli ya zaten. Öyle değil mi?

SEVGİNİN RENGİ YOKTUR

Peki, gelelim ilk baştaki soruna... Neden İhtiyar Pastacı, aklına kedilerin hırsız olduğunu hiç getirmedir acaba? Çünkü onlara inanıyor, hiç şüpheye yer vermeyecek şekilde güveniyor ve hepsini çok seviyor. Birine güvendiğiniz zaman, o kişiyi öyle bir yere koyarsınız ki asla aklınıza kötü (kime göre?) bir şey yapacağını getiremezsiniz. "Gözümle görsem inanmam" diyenler, işte bu gruptandır. Allahtan İhtiyar Pastacı gözüyle görüyor ve inanıyor nihayet. Uyanıyor gaflet uykusundan. Sevginin rengi olmadığını, olamayacağını anlıyor... Ve herkesin, çok sevdiklerimizin bile bizi şaşırtabileceğini...

Final Kültür Sanat Yayınları'nın son döneminde yayımladığı en ilginç kitaplar-

dan biri olan *İhtiyar Pastacı ve Kırmızı Kedileri*, bir solukta okunan kısacık, leziz bir öykü. Çizimler öyküyle öyle uyumlu ve renk seçimleri o kadar başarılı ki kitap ahududulu bir pasta kıvamında tat bırakıyor geride. Yazar Tobias Aufmkolk'un farklı tarzı dikkat çekici. Kısa kısa, hatta bazen kesik kesik gibi okunan cümleleri, kitabın çevirmeni Genç Osman Yavaş'ın bir konuşmamızda bana aktardığına göre, aslına olabildiğince uygun. Yavaş, kitabı çevirirken bu tarzı korumaya oldukça özen göstermiş. Genç Osman Yavaş; kendi yazdığı kitapları ve Almanca'dan yaptığı başarılı çevirileriyle beğeniyle takip ettiğimi dip not olarak düşmeliyim.

Aynı zamanda gazeteci ve coğrafyacı olan yazar Tobias Aufmkolk'un metnine eşlik eden şahane çizimlerin ressam eşi Nicole Aufmkolk'a ait olduğunu kitabın sonunda öğreniyoruz. Bir çocuğun tanışması gereken ilk okuma kitaplarından biri olarak öne çıkan *İhtiyar Pastacı ve Kırmızı Kedileri*, değerler eğitiminde de yol gösterici olabilir gibi görünüyor.

İhtiyar Pastacı ve Kırmızı Kedileri
Tobias Aufmkolk
Resimleyen: Nicole Aufmkolk
Türkçeleştiren: Genç Osman Yavaş
Final Kültür Sanat Yayınları, 48 sayfa

Doğan Egmont

Okumak gelecektir.

PROF.DR. SÜLEYMAN İNAN Genç Bilgi Siyaset

Siyaset, ideoloji, devlet, hükümet sistemleri, siyasi partiler, seçimler, kamuoyu ve propaganda gibi konuları, şarkılarla, testlerle, oyunlarla, düşünerek ve eğlenerek öğrenebilirsin!

BURCU AKTAŞ Durmamalım Düşeriz

Yağmurlu bir günün sabahında, Yokuşpaşalılar acı bir çılgınlıkla uyandılar. Asuman kaybolmuştu. Tüm mahalle toplandı. Kaybettiklerini geri getirebilecekler miydi? Bir tek ipucu vardı: Hayal etmeyi bilmeyenler her şeye inanmaya hazırdır...

Usta yazar Canan Tan'dan eğlenceli romanlar

CANAN TAN Sevgi Dolu Bir Yürek

Sevgi Dolu Bir Yürek'le aşılmayacak hiçbir güçlük yok! Umudun ve yaşama tutunmanın mucizesine dair sımsıcak bir hikâye...

CANAN TAN Beyaz Evin Gizemi

Beyaz evde kim yaşıyor? Yüksek duvarlar neyi saklıyor? Beyaz evin gizemini, Eray ve arkadaşlarından önce sen bulabilir misin? Usta yazar Canan Tan'dan büyük sürprizli bir macera daha!

Usta Yazarlardan Her Çocuğun Okuması Gereken Kitaplar

Haldun Taner gösterir, bizden de yanıt bekler: ‘Şimdi ne yapacaksın?’

Haldun Taner, son derece çağdaş anlatım tekniklerinin yanı sıra, anlattığı her şeyi sevgiyle aktarmasındaki incelikle de öne çıkar. Onda ifşa yoktur, gösterir ve anlayışla kuşatır kahramanlarını.

modern zamanlarda kompartımanlara ayrılmış hayatını layıkıyla tasvir etme imkânı buluyor. Sevimli, ironik öykü kimi yerde yoğun siyasi göndermele-re de kapı aralıyor. Tıpkı Sancho’nun polis köpekleriyle karşılaşmasında olduğu gibi: “*Sancho bütün köpekleri severdi. Bekçi köpeklerinin mitolojik atası Cerberos’tan, misyoner Saint Bernard’lara, örnek sadakati ile klasik okuma kitaplarının unutulmaz köpe-ği Yorkshire’li Lassie’den, Anafartalar Caddesi’ndeki aşçı dükkânlarının dilenci köpeklerine kadar her köpeğin bir sevinecek yanını bulurdu. Ancak ve ancak illet olduğu iki cins köpek vardı. Av köpekleri bir, polis köpekleri iki. Kurbanlarını efendilerinin ayağına atıp, susta duran; ihsan bekleyen bu çanak yalayıcı, bu jurnalcı, bu siftinik yaratıklar onca köpeklik tarihinin yüzkarası idiler.*”

Bazı isimler zaman içinde sıfatsal nitelik kazanır, bir şeyi tanımlamaya yarar; Haldun Taner ismi de öykücülük ile yan yana geldiğinde, Haldun Taner öykücülüğü adını aldığı anda, öykü yazımında bir standart ifade eder. Şimdi o öykücülüğü, tam da Haldun Taner’in 100. doğum yıldönümü şerefine yayımlanan bir kitapla tatma fırsatımız var.

Yapı Kredi Yayınları’nın *Sancho’nun Sabah Yürüyüşü* seçkisi, yazarın tiyatro çalışmaları nedeniyle bir süre kesintiye uğrayan öykücülüğüne, 1969 tarihli dönüşünü simgelediği için ayrı bir öneme sahip. Yıllar sonra okurla bir kez daha, ayrı bir kitap olarak buluşan seçkide yazarın sonradan kitaba eklediği “Gülerek Ölmek” başlıklı uzun öyküsü de yer alıyor.

BİR KÖPEĞİN GÖZÜNDEN İNSANLIĞIN HALİ

Kitaba adını veren öykü, aynı zamanda ona damga vuran bir yapıt. Öykünün kahramanı bir köpek olursa acaba neler olur? Bir köpeğin gözünden insanlığın hali nasıl gözükür? Haldun Taner, öykücülüğünün en belirgin özelliklerinden bir sayılan o canlı anlatımıyla, bu sorulara ayrıntılı yanıtlar veriyor.

Sancho’nun çizdiği tablo pek de iç açıcı değil, zira insan denen mahlûkun çok fazla yalanı var ve Sancho her seferinde, hayretler içerisinde onların bir açığını daha yakalıyor.

Sancho’nun keyifli dünyasında, farklı sınıfsal koşullara ait türdeşle-riyle karşılaşmaları geniş yer tutuyor. Yazar, Sancho aracılığıyla insanın

AYRINTILARIN VE ZAAFLARIN USTASI

Haldun Taner’in gözünde sanki insanların zaaflarına ayarlı, hiçbir ayrıntıyı affetmeyen özel bir mercek var. Çiftler arası aldatmaları, irili ufaklı yalanları, ihanetleri fark ettiği yerde unutulmaz biçimlerde görünür kılıyor. Bunu yaparken gaddar değil. Sanki insanlığın her hali onun kabulü, çünkü bu zaaflar da hakikatin bir parçası. Keza bu temposu yüksek çağdaş zamanların hoyratlığı, insanlardan talep ettikleri ve onları sürüklediği karmaşa da yazarın yoğunlukla ele aldığı konulardan. Zihin dünyasının karmaşıklığını, çağrışımların, anıların ve korkuların bellekteki gücünü anlatırken bilinç akışı tekniğinden de yararlanıyor.

Tıpkı bozuk olan piliç makinesi ile tıkanıp kalan kaderini özdeşleştiren ve eşinin ölümü sonrası teslim olduğu zevklerden öte, hayatına bir anlam arayan anlatıcının, yolda yürürken ortak olduğumuz zihin yapısında gördüğümüz gibi: “Sokağın serinliği hoşuna gitmişti. Derin bir nefes aldı. Hapşırıldı. Rus konsoloslüğünün bitişiğindeki duvarda Sebah Juvalier diye bir yazı vardı. O yazı hep orada mı dururdu da görmemişti bugüne kadar, yoksa bir yapı yıkıldı da altından yeni mi çıktı? Aile albümlerinin soluk resimlerinde hep Sebah Juvalier markası vardı. Tiring Galata, Turing Klub, diye söylendi. Makabi Futbol Takımı. Türkiye İdman Mecmuası. Yakup Cemil’in Babıâli başkınında Nâzım Paşa’yı öldürdüğü tabanca hangi müzededir acaba? Nizam Cedit. Nizam Caddesi. Seferoğlu bahçesindeki böğürtlen ağaçları. Caz şarkıcısı Al Johnson. Beyaz eldivenli zenci. Hallacı Mansur. Hallaç pamuğu. Evet hallaç pamuğuna dönmüştü kafası.”

YİTİK ŞEHİRLER, KAYIP HAYALLER

Haldun Taner’in bu örneğinden görüldüğü üzere, anlatılan biraz da yitik bir İstanbul’un, Ankara’nın hikâyesidir. O noktada Taner’in öykücülüğü, belgesel bir değer de kazanır, zira bahsi geçen o yerler artık yoktur. Burası aynı zamanda daha cesur bir editör müdahalesi ile dipnot açıklamalara ihtiyaç duyulan da yerdir. Okuru öyküye bağlamak için arada sağlam küçük köprüler kurmak gerekir.

SEVGİSİZ OLMAZ

Yazarın betimleme ve benzetme ustalığı için de sayısız örnekten bir tanesini vererek, Sancho’nun gözünden gök gürültülü Ankara atmosferini kayda geçelim: “Pencereden dışarı bir göz attı. Vakit öğle olduğu halde, her yer hüznü bir akşam loşluğu içinde. Çankaya tarafında şimşeklerin bini bir para... Sanki bir dev, bu tepelerin ardında durmadan çakmağını çakıyor ama bir türlü sigarasını yakamıyordu...”

Haldun Taner, son derece çağdaş anlatım tekniklerinin yanı sıra, anlatıldığı her şeyi sevgiyle aktarmasındaki incelikle de öne çıkar. Onda ifşa yoktur, gösterir ve anlayışla kuşatır kahramanlarını. Bu sevgiye en büyük örnek, kitabın unutulmaz öykülerinden “Ases”te, futbolcunun, kendisi için

ifade ettiklerini anlatırken sarf ettiği şu sözler olsa gerek: “Bu bir futbol hikâyesi değildir. Bir hüsranın hikâyesidir belki. Belki de bir itirafın. Ases benim bir tarafımdır. Mademki Ases’i, seviyorum, o halde henüz kurtulabilirim. Ases benim doğmamış oğlum. Ases benim içimdeki ukde. Belki sizin de.”

MUSLUKÇUYU YEĞ TUTAN YAZAR

Yazar bu duruşu ve yaklaşımı ile bizi de başta kendimize karşı olmak üzere bütün dünya için anlayışa davet eder. İnsan denen varlık onun nezdinde, çok derinlemesine görüp hissederek sevmeye mukteldir. Bütün zayıflıklarına rağmen yine de umut vadedendir. Çünkü fark etme yetisi ile donatılmıştır ve kendini kandırmanın da bir sonu vardır. Haldun Taner, insanı, yükseliş ve düşüşü, kudreti ve zaafı içerisinde resmeder. Tıpkı futbolcu Ases örneğinde olduğu gibi: “Ases’in bir gün farkına varılır, Ases bir gün beğenilir, transfer edilir. Milli olur, göklere çıkarılır, şımartılır... Beni o günkü değil, bugünkü Ases ilgilendirir. Şu kısa kesit içindeki Ases. Bunun dışında Ases’in asesliği tehlikeye girer zaten. Hem ben size bir şey söyleyeyim mi, şu satırların yazıldığı sırada Ases diye biri yok artık. O, yalnız iki sezon oynadı. Her iyiyi aşağı çeken böyle bir ortamda daha fazla yaşatmazlardı onu da, ondan. Ya değişecek, ya futbolu bırakacaktı. Ases, şimdi bir muslukçu ustasıdır.”

Haldun Taner, Asesliğini kaybetmemek, düzenin neferi olmamak üzere

muslukçu ustası olan o idealist futbolcu Ases’e taliptir. Ama bir yandan da ülkenin her tür siyasi yozluğunu, insanların küçüldüğü anları kaydetmekten kaçınmaz. İyi olma ihtimalimiz ile kötülük gerçeğimizin bir karışımıdır Haldun Taner öyküleri. Bize zamana bağlı olmayan evrensel hakikat ve her dönemin gerçeklerini bir arada sunar. Büyük sözler, uyarılar, yol göstericilikler yoktur. Yazar, her şeyi olduğu gibi gösterirken, tevazuyla bir kenara çekilir ve sanki şöyle sorar bize: “Bak şimdi her şeyi biliyorsun. Bilmek sorumluluktur. Söylesene ne yapacaksın?..”

Bildiğimiz her şeyden sorumlu hale geldiğimiz ve biliyorsak artık eyleme geçmeden masum kalamadığımız şu günlerde, Haldun Taner öyküleri iç çatışmalarımıza pek denk gelir.

Sancho’nun Sabah Yürüyüşü
Haldun Taner
Yapı Kredi Yayınları, 112 sayfa

İtaat etmeyen bir roman kahramanı

İnatçı Kahraman Ağa öylesine zekice bir eylemle ceberut devlete karşı koyuyor ki okuyucuya, adaletsiz yasalara karşı şiddete başvurmada her zaman itiraz edebilecek bir yöntem bulunabileceği fikrini ve umudunu veriyor.

Jandarma çavuşu Tophane Meydanı'nda toplanan halka, İstanbul'dan karşıya ve civar sahillere geçenlerden on para vergi alınacağını duyurunca Kahraman Ağa yaklaşır sorar:

- Hişt! Bana bak Çavuş Ağa... Bu on para ne parası?
- Karşıdan karşıya geçmek için müruriye resmi.
- Fakat ben Üsküdar'a evime gidiyorum. Evime giderken ne hakla benden vergi alıyorsunuz? Ya vermezsem?
- Vermeye mecbursunuz yoksa geçemezsiniz.
- Mecbur muyum dediniz? Mecbur... Mecbur ha! Ben on para vermeden Üsküdar'a geçeceğim.
- Nasıl?
- Nasıl mı? Karadan. Evet, karadan geçeceğim. Bütün Karadeniz sahilini karadan dolaşacağım.

19. yüzyılın sonlarında Osmanlı İstanbul'unda başlayan *İnatçı Kahraman Ağa* romanının varlığını Firdevs sayesinde öğrendim. Firdevs ile yıllar önce bir kitapçada tanışmış olsak da ben onu ilk kez Galatasaray Meydanı'nda, her Cumartesi günü kayıpların bulunması için oturma eylemi yapan Cumartesi Anneleri'nin arasında görmüştüm.

Firdevs bir bibliyofil. Bilgisayarla ki ona piyano der, internetle zerre kadar ilgisi olmadığı halde hangi yayınevinden hangi kitabın çıktığını, hangi ilde hangi dergilerin yayınlandığı bilir. Bilmekle kalmaz alır, bir sokukta okur.

Evinde mobilya yerine sadece kitapları olan Firdevs'in, küçükken pek çocuk kitabı okumadığını öğrenmek beni şaşırtıyor. Biraz hafızasını yoklayınca adını ve yazarını tam çıkaramadı-

ğı bir kitaptan söz ediyor. Verdiği ipuçlarının peşine düşünce, Jules Verne'nin 1883 yılında Fransızca basılan "Kéran le Têtu" kitabından nakledilen *İnatçı Kahraman Ağa* çıkıyor karşıma.

Roman detaylı bir Tophane Meydanı tasviriyle başlıyor. Her zamankinin aksine burası o gün bomboştur. Rum delikanlılar, Acemler, Çerkezler, Arnavutlar, sarıklı cüppeli İstanbullular ortada yoktur. Rotterdamlı tütün tüccarı Van Miten ve uşağı Brüno önce bu ıssızlığa anlam veremezler. Sonra bunun Ramazan yani oruç ayında olmalarından kaynaklandığını anlarlar.

Van Mitten ile uşağı İstanbul'a hem ticaret hem de daha önce Hollanda'da kendilerini ziyaret eden Kahraman Ağa'ya iadeyi ziyaret için gelmişlerdir. Yirmi yıldır karşılıklı ticaret yapan iki eski dost meydanda karşılaşırlar. Kahraman Ağa'nın daveti üzerine tam Üsküdar'daki evine geçmek için kayık beklerken jandarma çavuşunun duyurusunu işitirler. Kahraman Ağa vergiyi ödememek için Karadeniz'i fırdolayı sahilden dolaşacağını meydandaki herkese duyurur. Bu tavır bir nevi siyasal karşı duruş, devletin bireyi göz ardı ederek çıkardığı yasaya itiraz eylemidir. Roman bu itirazla başlayan maceralı yolculuğun akıcı bir anlatısıdır.

Verginin koyulduğu günün ertesi sabahında Kahraman Ağa, yardımcısı Necip ve Hollandalı misafirleri Üsküdar'daki evin uzun yoluna birlikte düşerler. O sırada Kahraman Ağa'nın Odesa'daki yeğeni Ahmet, Banker Selim'in kızı Asiye ile evlenmek için bugün hazırlıkları yapmaktadır. Asiye'nin halası ölürken yüz bin liralık servetini Asiye'ye on yedi yaşına girmeden önce

evlenmesi koşuluyla bırakmıştır. Geriye sadece altı haftalık sürenin kalması yolcuları zamanla yarışmaya zorlar. Diğer yandan Asiye'nin güzelliğine hayran olup onu kaçırmak isteyen Trabzonlu Sefer Ağa ile bu iş için tuttuğu Malta'lı kaptan Yerhut, türlü düzenbazlıklar ve saldırılarla yolculuğu kesintiye uğratar. Komik bir olayla romana dâhil olan Kürdistanlı Hasso Ağa ile kız kardeşi Fatoş romanın mizahi tadını arttırır. Geçilen yerlerdeki gündelik yaşamın, limanların, hanların, insanların ayrıntılarıyla anlatıldığı roman sürpriz, mutlu ama okuyucuda biraz da hayal kırıklığı yaratan bir sonla tamamlanır.

İnatçı Kahraman Ağa öylesine zekice bir eylemle ceberut devlete karşı koyuyor ki okuyucuya, adaletsiz yasalara karşı şiddete başvurmada her zaman itiraz edebilecek bir yöntem bulunabileceği fikrini ve umudunu veriyor. Tıpkı 12 Eylül darbesinin en baskıcı yıllarında "devletin en yüksek katlarına" sunulan, "Türkiye'de Demokratik Düzene İlişkin Gözlem ve İstemler" in sıralandığı, imzacıları arasında Firdevs'in de yer aldığı "Aydınlar Dilekçesi" gibi.

İnatçı Kahraman Ağa
Jül Vern

Nakleden Kemalettin Şükrü
Kanaat Kütüphanesi-1930, 180 Sayfa

Herkes başucunda Uyurgezer bir Ayı ile rüyalara dalmaya hazır mı?

Masal dünyasının üstadı
Joan Aiken yazdı, dünyaca
ünlü, bol ödüllü çizer
Quentin Blake resimledi.

Krallar, kraliçeler ve
cadılarla tanışmaya, şarkı
söyleyen mavi çizmelerle
karşılaşmaya hazır olun.

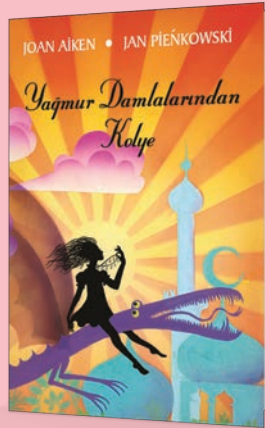
1965
Lewis Carroll
Shelf Ödülü

1968
Guardian
Çocuk Kitabı Ödülü

1972
Edgar Allan Poe
Ödülü

1980
Kate Greenaway
Madalyası

2002
Hans Christian Andersen
İllüstrasyon Ödülü

Yağmur
Damlalarından
Kolye

Denizin
Dibindeki
Krallık

Çocuk edebiyatımızın bol ödüllü yazarı **Koray Avcı Çakman**'dan sıra dışı bir dostluk hikâyesiyle heyecan dolu bir macera daha!

Koray Avcı Çakman
**KARGA BEYAZ VE
POSBIYIK USTA**

Resimleyen: Gözde Bitir

Kim demiş kargalar meraklı değildir diye!

Gece yarısı, Posbiyik Usta'nın dükkânındaki oyuncaklar canlanıp da Karga Beyaz peşlerine düşünce neler olur neler! Dostu Tembel'i de alıp yanına, atılır heyecan dolu bir maceraya...

Resimler: Gözde Bitir

cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com

 facebook.com/cancocukcom

 twitter.com/Can_Cocuk

 instagram.com/cancocuk/

